

อพ.สร. - ส.ป.ก.

โครงการ

อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริโดย

กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

“...ธรรมชาติแวดล้อมของเรา ไม่ว่าจะเป็น
แผ่นดิน ป่าไม้ แม่น้ำ ทะเล และอากาศ มิได้
เป็นเพียงสิ่ง สวยๆ งามๆ เท่านั้น หากแต่
เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของเรา
และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเราไว้ให้ดีขึ้น
ก็เท่ากับเป็นการปกป้องรักษาอนาคตไว้ให้
ลูกหลานของเราด้วย...”

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
พระราชทานในการเสด็จออกมหาสมาคมในวานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

"...การสอนและอบรมให้เด็กมีจิตสำนึก
ในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้น ควรใช้วิธี
การปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม
ความน่าสนใจ และเกิดความปิติ ที่จะทำ
การศึกษาและอนุรักษ์พืชพรรณต่อไป
การใช้วิธีการสอน การอบรมที่ให้เกิด
ความรู้สึกลึกซึ้งว่า หากไม่อนุรักษ์แล้ว
จะเกิดผลเสียอันตรายแก่ตนเอง จะทำให้
เด็กเกิดความเครียด ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่
ประเทศในระยะยาว..."

พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ณ อาคารที่ประทับ ในสำนักงานชลประทาน เขต ๑
ถนนทุ่งโฮเต็ล จังหวัดเชียงใหม่

บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขอพระราชทานพระราชนุญาต เข้าร่วมสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชนุญาตให้ ส.ป.ก. เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยดำเนินการในส่วนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภายใต้กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร มุ่งเน้นดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้รู้จักพรรณไม้ เรียนรู้การใช้ประโยชน์และโทษ เรียนรู้การปลูกและดูแลรักษา และการแปรรูปผลผลิตจากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานงาน รวมไปถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วน อาทิ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่ออนุรักษ์พืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน สำรวจ ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพพื้นฐานองค์ความรู้ทางวิทยาการสู่การอนุรักษ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงสนับสนุนโรงเรียนเพื่อปลูกฝังสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ส.ป.ก. มีแผนการดำเนินงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ๗๒ จังหวัด และสามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ คือ โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของเป้าหมาย ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ คือ ร้อยละ ๙๙.๑๖ ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามการติดตามและประเมินผลโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ซึ่งมีโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน นักเรียน จำนวน ๕,๖๙๓ ราย โดยได้รับความรู้จากการฝึกอบรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนด้านวิธีการนำพืชไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๕,๕๘๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑๖ ด้านเรียนรู้การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน ๕,๔๗๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๑ ด้านลักษณะของพรรณพืชชนิดต่าง ๆ จำนวน ๕,๑๕๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘ ด้านเรียนรู้วิธีการปลูกและดูแลรักษาพรรณไม้ จำนวน ๕,๑๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๗๘ ด้านการสำรวจพรรณไม้ จำนวน ๔,๖๘๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓๖ ด้านเรียนรู้วิธีการเผยแพร่องค์ความรู้ จำนวน ๔,๓๕๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๖๖ ด้านเรียนรู้วิธีการคัดแยกและจัดหมวดหมู่พรรณไม้ จำนวน ๔,๐๑๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๗ ด้านการจัดทำป้ายพรรณไม้ จำนวน ๔,๐๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๕ ด้านบันทึกลักษณะพรรณไม้ตามใบงาน จำนวน ๓,๗๖๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑๕ และด้านการทำตัวอย่างพรรณไม้ เช่น พรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง พรรณไม้เฉพาะส่วน เป็นต้น จำนวน ๓,๒๖๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๖ ตามลำดับ

ด้านการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามกรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สามารถแบ่งเป็น ๕ องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบที่ ๑ การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้ จำนวน ๑๔๓ โรงเรียน องค์ประกอบที่ ๒ การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน จำนวน ๑๕๑ โรงเรียน องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษา ข้อมูลด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๔๖ โรงเรียน องค์ประกอบที่ ๔ การรายงานผลการเรียนรู้ จำนวน ๑๐๖ โรงเรียน และองค์ประกอบที่ ๕ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา จำนวน ๑๑๓ โรงเรียน และแบ่งเป็น ๓ สาระ การเรียนรู้ คือ สาระการเรียนรู้ที่ ๑ ธรรมชาติแห่งชีวิต มี จำนวน ๑๒๔ โรงเรียน สาระการเรียนรู้ที่ ๒ สรรพสิ่ง ล้วนพันเกี่ยว จำนวน ๘๙ โรงเรียน และสาระการเรียนรู้ที่ ๓ ประโยชน์แท้แก่มหาชน จำนวน ๗๖ โรงเรียน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ส่งผลให้โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของ โครงการฯ รวมถึงการปฏิบัติตามแนวทางด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กับเด็กนักเรียนทำได้ยาก รวมถึงในบางโรงเรียนที่มีการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในรูปแบบการเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากพืชเป็นผลิตภัณฑ์ต้องการงบประมาณ สนับสนุนเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่สามารถต่อยอดทางการตลาดให้โรงเรียนและนักเรียนได้ ทั้งนี้ จึงมี ข้อเสนอแนะให้สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ เกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการ อพ.สธ. เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง โดยการฝึกอบรมหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน อพ.สธ. การจัดทำ ฐานข้อมูลและวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙) และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ ศูนย์แม่ข่าย ประสานงาน อพ.สธ. ภาคเครือข่ายต่าง ๆ รวมถึงการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมโรงเรียน ที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์จากการใช้ประโยชน์จากพันธุกรรมพืชหรือพืชสมุนไพรในชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างจิตสำนึกในการเรียนรู้และจำหน่ายเพิ่มรายได้ให้กับโรงเรียน เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและเป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ และส่งผลให้มีแนวทางการขับเคลื่อนงาน โครงการ อพ.สธ. ที่ชัดเจนมากขึ้น สามารถพัฒนาและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างครอบคลุมและ ทัวถึง ในด้านของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ให้ประสานโรงเรียน เป้าหมายเพื่อกำหนดวันในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ชัดเจน จัดทีมครูและเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อ การควบคุมตามแนวทางด้านสาธารณสุข หรือกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์พร้อมการจัดทำใบงานตาม แนวทาง อพ.สธ. หรือเรียนรู้ผ่านสื่อแอนิเมชัน (RSPG Online Multimedia)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภายใต้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน คือ โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินได้ร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงสืบสานพระราชปณิธานงานอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ จากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และงานสนอง ในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนยังได้รับการปลูกฝัง ให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา รวมถึงเข้าใจถึง ความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากร รู้จักหวงแหน และรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

คำนำ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนองพระราชดำริโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) ซึ่งเป็นหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่ม G๙ กลุ่มหน่วยงานสนับสนุน ดำเนินงานสนับสนุนกรอบที่ ๓ กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ตามแนวทางการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙)

ส.ป.ก. ได้รวบรวมผลการดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ซึ่งมุ่งเน้นดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้รู้จักพรรณไม้ เรียนรู้การใช้ประโยชน์และโทษ เรียนรู้การปลูกและดูแลรักษา และการแปรรูปผลผลิตจากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงาน รวมไปถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วน หวังว่ารายงานเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการดำเนินงานโครงการตามสมควรแก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยดีต่อไป

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ ๑ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)	
๑.๑ ความเป็นมาของโครงการ	๑
๑.๒ แนวทางการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บท อพ.สธ.	๒
ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙)	
บทที่ ๒ การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในส่วนของ	
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	
๒.๑ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๗
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.)	
๒.๒ เป้าหมายการดำเนินงานและแผนงานงบประมาณ	๙
๒.๓ แนวทางการดำเนินการของ ส.ป.ก. ตามแผนแม่บท อพ.สธ. ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	๒๐
๒.๔ กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน	๒๑
๒.๕ สรุปผลการดำเนินงาน	๒๔
๒.๖ การจัดนิทรรศการ “คุณค่าทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน”	๒๗
“การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งที่ ๑๑	
ทรัพยากรไทย : ๓๐ ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน”	
๒.๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	๓๓
๒.๘ ตัวอย่างผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	๓๕
๒.๙ ตัวอย่างผลการดำเนินงานโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	๓๙
๒.๑๐ ประโยชน์ที่ได้รับ	๔๘
บทที่ ๓ แนวทางการขับเคลื่อนงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.)	
๓.๑ แนวทางการขับเคลื่อนงานโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ปีงบประมาณ ๒๕๖๖	๔๙
๓.๒ การจัดทำระบบฐานข้อมูลโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน	๕๕
เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ อพ.สธ.	

สารบัญ

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
- ภาคผนวก ข แบบเก็บข้อมูลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก.
- ภาคผนวก ค แบบสอบถามการติดตามและประเมินผลโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

บทที่ ๑
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

๑.๑ ความเป็นมาของโครงการ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงมีสายพระเนตรยาวไกล ทรงให้ความสำคัญและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่ทรงทำเป็นตัวอย่างด้วยพระองค์เอง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่เสด็จผ่านอำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อแปรพระราชฐานไปยังพระราชวังไกลกังวล อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทรงทอดพระเนตรพื้นที่ที่มียางนาอยู่และกำลังจะเปลี่ยนแปลงไป จึงทรงให้อนุรักษ์ต้นยางนาและเพาะเมล็ดยางนา ต่อมาในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ตอนที่ทรงมีพระชนมายุ ๙ พรรษา ทรงร่วมปลูกป่ายางนากับสมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนี โดยมีข้าราชการบริวาร คณาจารย์และนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกันปลูกต้นยางนาเป็นสวนป่ายางนา ณ พระราชวังสวนจิตรลดา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ยังทรงให้นำพรรณไม้จากภูมิภาคต่าง ๆ มาปลูกไว้ในพระราชวังสวนจิตรลดาเพื่อเป็นแหล่งศึกษา และทรงมีโครงการพระราชดำริที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร พัฒนาแหล่งน้ำ การอนุรักษ์และพัฒนาดิน อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงสืบทอดพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยมีพระราชดำริกับ นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศและดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ โดยพระราชทานให้โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ฝ่ายวิชาการ เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารพืชพรรณขึ้น ในพ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๙ ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และเป็นหน่วยงานขึ้นตรงกับเลขาธิการพระราชวัง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักพระราชวังดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้ และให้ อพ.สธ. ดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ปัจจุบันมีหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริมากกว่า ๒๑๐ หน่วยงาน สถานศึกษาซึ่งเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมากกว่า ๕,๘๕๘ แห่ง และมีสมาชิกฐานทรัพยากรท้องถิ่น ๕,๔๓๓ แห่ง

อพ.สธ. ดำเนินงานตามแผนแม่บททุกระยะ ๕ ปี ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาโดยตลอด และจัดทำขึ้นไปในทิศทางที่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งมี ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ความมั่นคง ๒) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔) การสร้างโอกาสความเสมอภาคแก่เท่าเทียมกันทางสังคม ๕) การสร้างการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๖) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งมีกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ได้แก่ ๑) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง ๒) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ๓) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิด การปฏิรูปประเทศ และ ๔) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ ในประเทศไทยต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินงาน อพ.สธ. ปี ๒๕๖๕ เป็นการดำเนินงานตามแผนแม่บทระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙) และมีแนวทางดำเนินการที่สอดคล้องและ สนับสนุนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙)

แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด เป็นแผนแม่บทที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ตามแนวทางพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศไทย ให้มีแนวทางดำเนินงานต่อเนื่องตามกรอบแผนแม่บท โดยเน้น การทำงานเข้าไปสร้างจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรตั้งแต่สถานศึกษา ดำเนินงานระดับท้องถิ่นในการจัดทำ ฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ๓ ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดย อพ.สธ.เน้นการดำเนินงานตามทิศทางตามแผนแม่บทที่วางขึ้น สรุปเป็นทิศทางในการดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร โดยเริ่มจากหวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์ และประโยชน์แท้แก่มหาชน ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้ทำให้ ทราบฐานข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่จริง จะนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของ การมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศไทยต่อไป

๑.๒ แนวทางการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙)

๑. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

เป็นกรอบการดำเนินงานที่เน้นในเรื่องของการรักษาพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิมที่อยู่ของหน่วยงานที่ร่วม สอนองพระราชดำริเป็นเจ้าของครอบครองโดยถูกกฎหมาย ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่นั้น ๆ ว่ามีทรัพยากรอะไร เพื่อวางแผนและดำเนินการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ นอกจากนั้น ให้หน่วยงานที่ร่วมสนอง พระราชดำริดูแลในพื้นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ของหน่วยงานเอง และร่วมมือกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่หน่วยงานตั้งอยู่ในการร่วมสำรวจทรัพยากร เพื่อเก็บรวบรวมทรัพยากรที่ล่อแหลมต่อการสูญพันธุ์ และทรัพยากรที่มีศักยภาพเพื่อมาพัฒนาต่อไป และสามารถที่จะกำหนดให้เกิดพื้นที่สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ และขยายพันธุ์ทรัพยากร เพื่อการศึกษาวิจัยและนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการเพิ่มทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพ ธรรมชาติให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ไม่สูญพันธุ์และมีวัตถุดิบเพียงพอในการศึกษาวิจัย หรือเป็นตัวอย่างในการปลูก รักษาทรัพยากร โดยมีกิจกรรมที่สนับสนุนกรอบการเรียนรู้ทรัพยากรนี้ ๓ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกป้องทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อปกป้องรักษาพื้นที่ป่าธรรมชาติของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ (in situ) ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนที่มีพื้นที่ป่าดั้งเดิมอยู่ในความรับผิดชอบ โดยไม่มีนโยบายจะเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ แต่จะต้องเป็นพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ของกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือจะต้อง ไม่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับราษฎรโดยเด็ดขาด

๒. เพื่อร่วมมือกับกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยที่กรมฯ นำพื้นที่ของกรมฯ มาสนองพระราชดำริ ตามความเหมาะสม

ตัวอย่างพื้นที่ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น พื้นที่ป ในศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ป่าของสถาบันการศึกษา พื้นที่ป่าของสวนสัตว์ พื้นที่ป่าของเขื่อนต่าง ๆ ภายใต้การดูแลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พื้นที่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น พื้นที่ป่าที่ชาวบ้านร่วมใจปกปักรักษา ป่าชุมชน เป็นต้น โดยการดำเนินงานในพื้นที่ปกปักรักษาทรัพยากรนี้ อยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงาน/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำรินั้น ๆ โดย อพ.สธ. สามารถเป็นผู้ประสานและสนับสนุนด้านวิชาการ/บุคลากรประสานศูนย์แม่ข่ายประสานงาน/ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ร่วมสนองพระราชดำริ ในการสนับสนุนบุคลากร/นักวิจัยเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อสำรวจและเก็บรวบรวมทรัพยากรในพื้นที่ภายใต้รัศมี ๕๐ กิโลเมตรหรือมากกว่า ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ในพื้นที่ที่ทราบแน่ชัดว่ากำลังจะเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิม เช่น จากป่ากลายเป็นสวน พื้นที่ตามเกาะต่าง ๆ ที่จะกลายสภาพเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว พื้นที่ที่เร่งในการสร้างถนนและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้พิจารณาความพร้อมและศักยภาพของหน่วยงานที่เป็นแกนกลางดำเนินงานในแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ โดยจะต้องประสานงานและขออนุญาตการร่วมสำรวจกับเจ้าของพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ให้ถูกต้องตามกฎหมายอย่างชัดเจน

๒. เพื่อสำรวจและเก็บรวบรวมทรัพยากรในพื้นที่ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริเอง ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา อาจจะกำลังเปลี่ยนแปลงหรือไม่ก็ได้แต่เป็นคนละพื้นที่กับพื้นที่ปกปักรักษาพันธุ์กรรมพืช/ทรัพยากรดั่งในกิจกรรมที่ ๑

อพ.สธ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาต่าง ๆ ในการร่วมสำรวจในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กรมวิชาการเกษตร สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ฯลฯ กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วนของหน่วยของตนให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันทั้งในเรื่องวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานและการบริหารจัดการ

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อนำทรัพยากรที่มีค่า ใกล้สูญพันธุ์ หรือต้องการเพิ่มปริมาณเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยการคัดเลือกทรัพยากรพื้นที่ในกิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกปักรักษาทรัพยากรและกิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร เป็นการดำเนินงานเป็นกิจกรรมต่อเนื่องโดยการนำพันธุ์กรรมทรัพยากรชีวภาพต่าง ๆ ไปเพาะพันธุ์ ปลูกเลี้ยง และขยายพันธุ์เพิ่มในพื้นที่ที่ปลอดภัยเรียกว่าพื้นที่ปลูกรักษาทรัพยากรของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ

๒. เพื่อส่งเสริมให้เพิ่มพื้นที่แหล่งรวบรวมพันธุ์ทรัพยากรตามพื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ (ex situ) ทั้งในแปลงเพาะขยายพันธุ์ ห้องปฏิบัติการฯ แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ เช่น พื้นที่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่ ๖ ศูนย์ทั่วประเทศ ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตร องค์กรสวนสัตว์ฯ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาที่นำพื้นที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริเป็นลักษณะของสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่ในป่าชุมชนที่ร่วมสนองพระราชดำริและการเก็บรักษาในรูปเมล็ด

เนื้อเยื่อ และสารพันธุกรรม (DNA) ในห้องปฏิบัติการฯ ในหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริรวมถึงการเก็บรักษาพันธุกรรมต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการ อพ.สธ. สวนจิตรลดดา

อพ.สธ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน สนับสนุนด้านวิชาการร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น สถาบันการศึกษา จังหวัด กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองทัพอากาศ กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ กำหนดพื้นที่ในการดำเนินงานกำหนดพื้นที่ปลูกรักษาทรัพยากรให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วน of หน่วยงานฯ ให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ทั้งในเรื่องวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานและการบริหารจัดการ

๒. กรอบการใช้ประโยชน์ทรัพยากร

เป็นกรอบการดำเนินงานที่เน้นในเรื่องการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างมีเป้าหมายและตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่นอย่างชัดเจน มีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่เป็นทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งมี ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
๒. การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
๓. การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การสร้างองค์ความรู้พื้นฐานของประเทศ
๔. การสร้างบุคลากรพัฒนาระบบนิเวศและเครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรมที่เข้มแข็ง

การดำเนินงานให้ยุทธศาสตร์ฯ ประสบความสำเร็จต้องใช้ทุนทางทรัพยากรของประเทศเป็นพื้นฐานทั้งสิ้น อพ.สธ. จึงพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรให้เป็นปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ประโยชน์และบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนกรอบการใช้ประโยชน์ทรัพยากรนี้ ๓ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพพันธุกรรมพืชและทรัพยากรอื่น ๆ ที่สำรวจเก็บรวบรวมและปลูกรักษาไว้จากกิจกรรมที่ ๑ - ๓ หรือเป็นทรัพยากรที่ถูกคัดเลือกมาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทั้งสามฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการวางแผนและดำเนินการวิจัยศักยภาพของทรัพยากรต่าง ๆ นำไปสู่การเกิดผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นต่าง ๆ และประเทศไทย

๓. เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรที่อาจนำไปสู่การพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ สายพันธุ์จุลินทรีย์ตามแนวพระราชดำริ และมีแนวทางนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยที่ทรัพยากรไม่สูญหายไป

อพ.สธ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ร่วมมือ ส่งเสริมในการดำเนินงานด้านวิชาการและการวิจัย ร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น มหาวิทยาลัย กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมป่าไม้ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ฯลฯ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายและทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปี เฉพาะในส่วน of หน่วยงานตนให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลทรัพยากรของประเทศโดยศูนย์ข้อมูลทรัพยากร อพ.สธ. สวนจิตรลดาร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ บันทึกข้อมูลของการสำรวจเก็บรวบรวมการศึกษาประเมินการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทั้งสามฐาน ตัวอย่างเช่น ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง ฐานข้อมูลงานวิจัย ฐานข้อมูลทรัพยากร อพ.สธ. ฐานข้อมูลสัตว์ทะเล และฐานข้อมูลจุลินทรีย์ข้อมูลต่าง ๆ จากการทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของ อพ.สธ. โดยทำการบันทึกลงในระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลและมีระบบที่เชื่อมต่อถึงกันได้ทั่วประเทศโดยเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทรัพยากรของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ.

๒. เพื่อให้ฐานข้อมูลทรัพยากรนั้น เป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และอาจนำไปสู่การพัฒนาพันธุ์พืชและทรัพยากรต่าง ๆ โดยที่ อพ.สธ. เป็นที่ปรึกษาแต่งตั้งคณะทำงานประสานงาน ร่วมมือ พัฒนาการทำศูนย์ข้อมูลฯ กำหนดรูปแบบในการทำฐานข้อมูล โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วน of หน่วยของตนให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ทรัพยากรให้ดียิ่งขึ้นตามความต้องการของท้องถิ่น โดยที่ อพ.สธ. มีหน้าที่ประสานกับนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิของหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น ในเรื่องของพืช โดยวิเคราะห์จากฐานข้อมูลจากกิจกรรมที่ ๕ มาใช้ในการพิจารณาศักยภาพของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์จุลินทรีย์ ฯลฯ และนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและคัดเลือกสายต้นเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์พืช พร้อมกับวางแผนพัฒนาพันธุ์ระยะยาว

๒. นำแผนพัฒนาพันธุ์ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ และพระราชทานแผนพัฒนาพันธุ์และพันธุ์กรรมที่คัดเลือกให้หน่วยงานที่มีความพร้อมนำไปปฏิบัติ พันธุ์พืช/สัตว์/ชีวภาพอื่น ๆ ที่อยู่ในเป้าหมาย ได้แก่ พันธุ์พืชสมุนไพร พันธุ์พืชพื้นเมืองต่าง ๆ ที่สามารถวางแผนนำไปสู่การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเหมาะสมต่อการปลูกในพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย

อพ.สธ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ร่วมมือ ในการวางแผนพัฒนา โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วน of หน่วยของตนให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

๓. กรอบการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

เป็นกรอบการดำเนินงานที่มุ่งเน้นไปที่เยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน นำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรกายภาพ ชีวภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนในกรอบการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรนี้ ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้เยาวชนและประชาชนชาวไทย ให้เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากรทั้งสามฐาน ให้รู้จักหวงแหนและรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการจัดการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่จริง

๒. เพื่อให้หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริวางแผนและขยายผลเพื่อนำแนวทางการสร้างจิตสำนึกในการรักทรัพยากรของ อพ.สธ. ไปดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงานนั้น ๆ

อพ.สธ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ร่วมมือ สนับสนุนให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน อพ.สธ. ประสานงานหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริให้ดำเนินการในกิจกรรมนี้ โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วนของหน่วยของตนให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน ให้ชัดเจนผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

เป้าหมาย

๑. เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของทุนสนับสนุน หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของ อพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท อพ.สธ.

๒. เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษา โดยจัดตั้งเป็นชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ.

๓. เพื่อรวบรวมนักวิจัย นักวิชาการคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอาสาสมัครและเข้ามาทำงานตามแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมของ อพ.สธ. ทั้งส่วนตัวและผ่านทางหน่วยงานที่ตนเองสังกัดอยู่ โดยจัดตั้งเป็นชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชนและประชาชนชาวไทยต่อไป

๔. เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง ให้ดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายให้ทุก อบต. เป็นสมาชิกฐานทรัพยากรท้องถิ่น

อพ.สธ. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ร่วมมือกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วนของหน่วยของตนให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจนผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

บทที่ ๒

การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๒.๑ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.)

๒.๑.๑ หน่วยงานรับผิดชอบ

- ๑) หน่วยงานหลัก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๒) หน่วยงานบูรณาการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/ นโยบาย

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- ๒) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- ๓) ยุทธศาสตร์การจัดสรรและแผนงานงบประมาณปี ๒๕๖๕
 - : ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
 - : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

๒.๑.๓ หลักการและเหตุผล

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ซึ่งทรงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณเพื่อรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. มีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้เกิดการรักษาทรัพยากรทั้งในเชิงกายภาพและชีวภาพ ผ่านการปกปักษ์รักษา สืบค้นเก็บรวบรวมเพื่อปลูกรักษา สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และใช้ประโยชน์ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. มีความสอดคล้องและสนับสนุนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม และลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

โครงการ อพ.สธ. มีการดำเนินงานใน ๓ ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยประกอบไปด้วย ๘ กิจกรรม ภายใต้ ๓ กรอบการดำเนินงาน ทั้งนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขอพระราชทานพระราชานุญาต เข้าร่วมสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชานุญาตให้ ส.ป.ก. เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยดำเนินการในส่วนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภายใต้กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร มุ่งเน้นดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้รู้จักพรรณไม้ เรียนรู้การใช้ประโยชน์และโทษเรียนรู้การปลูกและดูแลรักษา และการแปรรูปผลผลิตจากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานงาน รวมไปถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วม กับหลายภาคส่วน อาทิ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จและยั่งยืน โดยในปี ๒๕๖๕ ส.ป.ก. มีแผนการดำเนินงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ๗๒ จังหวัด

๒.๑.๔ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อสนองพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ๒) เพื่ออนุรักษ์พืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน
- ๓) เพื่อสำรวจ ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพพื้นฐานองค์ความรู้ทางวิทยาการสู่การอนุรักษ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) สนับสนุนโรงเรียนเพื่อปลูกฝังสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน/พิพิธภัณฑ์เกษตรพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น)

๒.๑.๕ กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (รร.ตชด.) หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๒๐๓ โรงเรียน

๒.๑.๖ พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๗๒ จังหวัด ๒๐๓ โรงเรียน

๒.๑.๗ หลักเกณฑ์/ เงื่อนไข

การคัดเลือกพื้นที่ เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน และโรงเรียนที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ

๒.๑.๘ วิธีดำเนินการ

- ๑) ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ
- ๒) ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๓) จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. จังหวัด

๔) ส.ป.ก.จังหวัด สนับสนุนวัสดุการเกษตรและดำเนินการในการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ร่วมกับโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๕) ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

๒.๑.๙ ตัวชี้วัด

๑) เชิงปริมาณ: โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน 203 โรงเรียน ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๒) เชิงคุณภาพ: ร้อยละ 60 ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๒.๑.๑๐ งบประมาณ

๕,๑๘๓,๘๐๐ บาท

๒.๑.๑๑ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

๒.๑.๑๒ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน/องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้สนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน

๒) เยาวชนได้รับการปลูกฝังมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๒ เป้าหมายการดำเนินงานและแผนงานงบประมาณ

๒.๒.๑ พื้นที่และเป้าหมายดำเนินงาน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ร.ตชด.) หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ดังนี้

๑) ภาคเหนือ จำนวน ๑๗ จังหวัด รวม ๕๒ โรงเรียน

๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๐ จังหวัด รวม ๖๖ โรงเรียน

๓) ภาคกลาง จำนวน ๒๑ จังหวัด รวม ๕๐ โรงเรียน

๔) ภาคใต้ จำนวน ๑๔ จังหวัด รวม ๓๕ โรงเรียน

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
	72	203	168	136
เหนือ 17 จังหวัด		52	41	32
1	กำแพงเพชร	3	2	2
		โรงเรียนบ้านช้างค้ำ	วังไทร	คลองขลุง
		โรงเรียนพิไกรวิทยา	คลองพิไกร	คลองพิไกร
		โรงเรียนบ้านทรัพย์มะนาว	วังไทร	คลองขลุง
2	เชียงราย	5	5	3
		โรงเรียนบ้านทุ่งยั้งหัวฝายวิทยา	ผางาม	เวียงชัย
		โรงเรียนบ้านเวียงแก้ว	ศรีดอนมูล	เชียงแสน
		โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม	บ้านแซว	เชียงแสน
		โรงเรียนชุมชนบ้านป่าคาแม่เงิน	แม่เงิน	เชียงแสน
		โรงเรียนริมโขงวิทยา	ริมโขง	เชียงของ
3	เชียงใหม่	2	2	1
	เชียงใหม่	โรงเรียนบ้านช้างใน	บ้านช้าง	แม่แตง
		โรงเรียนบ้านเมืองก๊ิด	ก๊ิดช้าง	แม่แตง
4	ตาก	3	2	1
		โรงเรียนบ้านน้ำดิบ	สมอโคน	บ้านตาก
		โรงเรียนบ้านปรอผาใต้	โมโกร	อุ้มผาง
		โรงเรียนบ้านไม้กะพง	โมโกร	อุ้มผาง
5	นครสวรรค์	5	2	1
		โรงเรียนบ้านโคกสะอาด	วังบ่อ	หนองบัว
		โรงเรียนอุดมพัฒนา	วังบ่อ	หนองบัว
		โรงเรียนเขามะเกลือ	หนองกลับ	หนองบัว
		โรงเรียนบ้านหนองไผ่	หนองบัว	หนองบัว
		โรงเรียนบ้านคลองลาน	หนองบัว	หนองบัว
6	น่าน	4	4	4
		โรงเรียนบ้านหลวง	ป่าคาหลวง	บ้านหลวง
		โรงเรียนบ้านพืชเจริญ	น้ำตก	นาน้อย
		โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำปั้ว	น้ำปั้ว	เวียงสา
		โรงเรียนบ้านสบยาว	ท่าวังผา	ท่าวังผา
7	พะเยา	2	2	2
		โรงเรียนเจริญใจ	ศรีถ้อย	แม่ใจ
		โรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ (กุลลังกาอนุสรณ์)	ผาช้างน้อย	ปง
8	พิจิตร	3	2	2
		โรงเรียนบ้านป่าแขง	หนองโสน	สามง่าม
		โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม	หนองโสน	สามง่าม
		โรงเรียนอนุบาลโพธิ์ประทับช้าง	ทุ่งใหญ่	โพธิ์ประทับช้าง

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
9	พิษณุโลก	3	3	3
		โรงเรียนบ้านเขาไคร้ศรีราชา	ท่างาม	วัดโบสถ์
		โรงเรียนวัดคันไช้	คันไช้	วัดโบสถ์
		โรงเรียนแก่งบ้านยางป่าคาย	บ้านยาง	วัดโบสถ์
10	เพชรบูรณ์	2	2	1
		โรงเรียนลูกจันทร์ปิยะอุย	ลาดแค	ชนแดน
		โรงเรียน ตชด.บ้านโป่งตะแบก	พุทบาท	ชนแดน
11	แพร่	3	1	1
		โรงเรียนบ้านวังเลียง	ทุ่งแล้ง	ลอง
		โรงเรียนบ้านอ้ายลิ้ม	ทุ่งแล้ง	ลอง
		โรงเรียนประชารัฐวิทยาคาร	ทุ่งแล้ง	ลอง
12	แม่ฮ่องสอน	2	2	1
		โรงเรียนบ้านไร่วิทยา	แม่สะเรียง	แม่สะเรียง
		โรงเรียนบ้านป่าหมาก	บ้านกาศ	แม่สะเรียง
13	ลำปาง	3	3	3
		โรงเรียนบ้านวังใหม่	ร่องเคาะ	วังเหนือ
		โรงเรียนผาซ้อวิทยา	แม่สุก	แจ้ห่ม
		โรงเรียนบ้านห้วยก้อด	ร่องเคาะ	วังเหนือ
14	ลำพูน	2	2	1
		โรงเรียนบ้านห้วยแพ่ง	บ้านโฮ้ง	บ้านโฮ้ง
		โรงเรียนบ้านหนองปลาซวาย	หนองปลาซวาย	บ้านโฮ้ง
15	สุโขทัย	4	3	2
		โรงเรียนบ้านแม่เทิน	แม่สิน	ศรีสัชนาลัย
		โรงเรียนบ้านปากसान	แม่สำ	ศรีสัชนาลัย
		โรงเรียนบ้านปากสิน	แม่สิน	ศรีสัชนาลัย
		โรงเรียนวัดแสนตอ	สารจิตร	ศรีสัชนาลัย
16	อุดรดิตถ์	3	3	3
		โรงเรียนทองแสนขันวิทยาคม	บ่อทอง	ทองแสนขัน
		โรงเรียนบ้านนายาง	นายาง	พิชัย
		โรงเรียนบั้งวังเบน	บ่อทอง	ทองแสนขัน
17	อุทัยธานี	3	1	1
		โรงเรียนบ้านหินโง่งน	ห้วยคต	ห้วยคต
		โรงเรียนบ้านป่าอ้อ	ป่าอ้อ	ลานสัก
		โรงเรียนรัตนโกสินทร์ 2	ป่าอ้อ	ลานสัก

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
ตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด		66	55	45
1	กาฬสินธุ์	3	2	2
		โรงเรียนบ้านโพนแพง	ดินจี่	คำม่วง
		โรงเรียนภูอั้งวิทยาการ	ดงมูล	หนองกุงศรี
		โรงเรียนมัธยมภูอั้งพัฒนวิทย์	ดงมูล	หนองกุงศรี
2	ขอนแก่น	3	2	1
		โรงเรียนบ้านใหม่โสภสัสมกบ	บ้านใหม่	สีชมพู
		โรงเรียนบ้านจำปา	ดงลาน	สีชมพู
		โรงเรียนอ่างทองวิทยาคม	ดงลาน	สีชมพู
3	ชัยภูมิ	4	3	3
		โรงเรียนบ้านชัยเจริญสุข	ชัยใหญ่	ชัยใหญ่
		โรงเรียนบ้านวังพง	ชัยใหญ่	ชัยใหญ่
		โรงเรียนบ้านโกรกกุลา	ตาเนิน	เนินสง่า
		โรงเรียนบ้านหัวสะพานประชาสรรค์	นายางหลัก	เทพสถิต
4	นครพนม	3	3	3
		โรงเรียนบ้านดอนเตย	ดอนเตย	นาทม
		โรงเรียนบ้านดอนแดง	ท่าจำปา	ท่าอุเทน
		โรงเรียนบ้านนาค	หนองชน	นาทม
5	นครราชสีมา	5	4	2
		โรงเรียนบ้านลำทองหลาง	ปากช่อง	ปากช่อง
		โรงเรียนบ้านชัยหวาย	หนองสาหร่าย	ปากช่อง
		โรงเรียนบ้านปางแก (สภาประชาชนกุล)	ปากช่อง	ปากช่อง
		โรงเรียนบ้านนากลาง	นากลาง	สูงเนิน
		โรงเรียนบ้านสองคร	หนองตะไก่อ	สูงเนิน
6	บึงกาฬ	5	5	3
		โรงเรียนบ้านหัวแฮด	ท่าสะอาด	เซกา
		โรงเรียน ตชด.บ้านคำชมภู	บ้านด้อง	เซกา
		โรงเรียนบ้านนาคำแคน	นาแสง	ศรีวิไล
		โรงเรียน ตชด.บ้านนาแวง	นาสวรรค์	เมืองบึงกาฬ
		โรงเรียน ตชด.บ้านห้วยดอกไม้	วิศิษฐ์	เมืองบึงกาฬ
7	บุรีรัมย์	3	2	1
		โรงเรียนบ้านปลื้มพัฒนา	โคกมะม่วง	ปะคำ
		โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา	หนองแวง	ละหานทราย
		โรงเรียนบ้านหนองหัว	หนองแวง	ละหานทราย
8	มหาสารคาม	4	4	3
		โรงเรียนบ้านโคกกลาง	เขาวไร่	โกสุมพิสัย
		โรงเรียนชุมชนบ้านดงเค็ง	บ่อใหญ่	บรบือ
		โรงเรียนบ้านหนองแสง	ห้วยเตย	กุตุรง
		โรงเรียนบ้านหนองแสงราษฎร์วิทยา	ห้วยเตย	กุตุรง

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
9	มุกดาหาร	3	3	3
		โรงเรียนคำพอก 1	โนนยาง	หนองสูง
		โรงเรียนบ้านบ้านชะโนด 2	ชะโนดน้อย	ดงหลวง
		โรงเรียนบ้านโพนไฮ	หนองแคน	ดงหลวง
10	ยโสธร	3	3	3
		โรงเรียนศิลาทองพิทยาสรรค์	หนองหิน	เมืองยโสธร
		โรงเรียนหนองแห่นพัฒนาวิทยาคม	หนองแห่น	กุดชุม
		โรงเรียนบ้านโคกกกลาง	โคกนาโก	ป่าดัว
11	ร้อยเอ็ด	3	1	1
		โรงเรียนบ้านคูคินทราย	ทุ่งหลวง	สุวรรณภูมิ
		โรงเรียนบ้านอ่องสังข์	ทุ่งกุลา	สุวรรณภูมิ
		โรงเรียนบ้านสาหร่าย	ทุ่งกุลา	สุวรรณภูมิ
12	เลย	2	2	2
		โรงเรียนบ้านห้วยด้าย	น้ำแคม	ท่าลี่
		โรงเรียนบ้านห้วยบ่อซืน	ห้วยบ่อซืน	ปากชม
13	ศรีสะเกษ	4	2	1
		โรงเรียนบ้านรุ่งสมบูรณ์	รุ่ง	กันทรลักษ์
		โรงเรียนเกษตรประชาตาทวด	รุ่ง	กันทรลักษ์
		โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำไปรย	ละลาย	กันทรลักษ์
		โรงเรียนบ้านละลายมีชัย	ละลาย	กันทรลักษ์
14	สกลนคร	3	2	2
		โรงเรียนบ้านบึงโน	โคกสี	สว่างแดนดิน
		โรงเรียนคำลอดพัน	หนองกว้าง	บ้านม่วง
		โรงเรียนบ้านดงหม้อทอง	ดงหม้อทองใต้	บ้านม่วง
15	สุรินทร์	3	3	2
		โรงเรียนบ้านคำผาง	คำผาง	โนนนารายณ์
		โรงเรียนบ้านโพนครก	โพนครก	ท่าตูม
		โรงเรียนบ้านกระเบื้อง	นาหนองไผ่	ชุมพลบุรี
16	หนองคาย	3	3	3
		โรงเรียนบ้านศูนย์กลาง	ด่านศรีสุข	โพธิ์ตาก
		โรงเรียนบ้านนาจั่ว	นาจั่ว	สังคม
		โรงเรียนรสถินคัคณางค์	เผ่าไร่	เผ่าไร่
17	หนองบัวลำภู	3	3	2
		โรงเรียนโนนสะอาดราษฎร์อุบลมภ์	หนองกุงแก้ว	ศรีบุญเรือง
		โรงเรียนบ้านต่างแคน	บ้านโคก	สุวรรณคูหา
		โรงเรียนบ้านสนามชัย	กุดแห่	นากลาง

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
18	อุดรธานี	3	3	3
		โรงเรียนโนนชาดวรูปวิทยยา	สร้างคอม	สร้างคอม
		โรงเรียนคำบงเจริญสุข	คำบง	บ้านฝือ
		โรงเรียนโนนทองโนนหวาย	โนนทอง	บ้านฝือ
19	อุบลราชธานี	4	4	4
		โรงเรียนบ้านหมากม้าย	กลาง	เดชอุดม
		โรงเรียนบ้านท่าก่อ	นาจะหลวย	นาจะหลวย
		โรงเรียนบ้านเปือย	บุเปือย	น้ำยืน
		โรงเรียน ตชด. พัฒนปัญญา	แก่งเค็ง	กุดข้าวปุ้น
20	อำนาจเจริญ	2	1	1
		โรงเรียน ตชด.บ้านห้วยฮ่อง	ปาก่อ	ชานุมาน
		โรงเรียนบ้านหนองแมงดา	ปาก่อ	ชานุมาน

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
กลาง 21 จังหวัด		50	40	31
1	กาญจนบุรี	4	4	3
		โรงเรียนบ้านหนองสามพราน	วังด้ง	เมืองกาญจนบุรี
		โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล	หนองปลาไหล	หนองปรือ
		โรงเรียนบ้านเขาวงพระจันทร์	หนองฝ้าย	เลาขวัญ
		โรงเรียนตชด.สหธนาคารกรุงเทพ	หนองลู	สังขละบุรี
2	จันทบุรี	2	1	1
		โรงเรียนบ้านซับตารี	ทุ่งขนาน	สอยดาว
		โรงเรียนบ้านหนองมะค่า	ทุ่งขนาน	สอยดาว
3	ฉะเชิงเทรา	4	3	2
		โรงเรียน ตชด.บ้านนาอิสาน	ท่ากระดาน	สนามชัยเขต
		โรงเรียนบ้านห้วยหิน	ลาดกระทิง	สนามชัยเขต
		โรงเรียน ตชด.บ้านนายาว	ท่ากระดาน	สนามชัยเขต
		โรงเรียนสียัดพัฒนา	ท่าตะเกียบ	ท่าตะเกียบ
4	ชลบุรี	4	2	1
		โรงเรียนบ้านคลองตาเพชร	พลวงทอง	บ่อทอง
		โรงเรียนสวนป่าคลองตาเพชรบน	พลวงทอง	บ่อทอง
		โรงเรียนบ้านเขาใหญ่	พลวงทอง	บ่อทอง
		โรงเรียนบ้านคลองโค	เกษตรสุวรรณ	บ่อทอง
5	ชัยนาท	1	1	1
		โรงเรียนเทพรัตน์	ดงคอน	สรรคบุรี
6	ตราด	1	1	1
		โรงเรียนคลองขวาง	ท่ากุ่ม	เมืองตราด
7	นครนายก	3	3	3
		โรงเรียนบ้านคลอง 30	ทองหลาง	บ้านนา
		โรงเรียนบ้านคลอง 3 วิทยา (ประชาสามัคคี)	ดอนยอ	เมืองนครนายก
		โรงเรียนบ้านปากคลอง 31	โพธิ์แทน	องครักษ์
8	นครปฐม	3	3	2
		โรงเรียนวัดลานคา	ดอนตูม	บางเลน
		โรงเรียนวัดไผ่หูช้าง	ไผ่หูช้าง	บางเลน
		โรงเรียนบ้านคลองมหาสวัสดิ์	มหาสวัสดิ์	พุทธมณฑล
9	ปทุมธานี	1	1	1
		โรงเรียนวัดเจริญบุญ	บึงกาสาม	หนองเสือ
10	ประจวบคีรีขันธ์	2	2	2
		โรงเรียน ตชด.บ้านย่านซื่อ	หาดขาม	กุยบุรี
		โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว	ร้อนทอง	บางสะพาน

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
11	ปราจีนบุรี	3	1	1
		โรงเรียนบ้านคลองตม้น	เขาไม้แก้ว	กบินทร์บุรี
		โรงเรียนบ้านนาคลองกาง	เขาไม้แก้ว	กบินทร์บุรี
		โรงเรียนบ้านหนองประดู่	เขาไม้แก้ว	กบินทร์บุรี
12	พระนครศรีอยุธยา	3	3	3
		โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 2 (วัดช้างใหญ่)	ช้างใหญ่	บางไทร
		โรงเรียนวัดสามกอ (วงศ์ประชารัฐ)	สามกอ	เสนา
		โรงเรียนจรัสวิทยาคาร (มิตรภาพที่ 57)	บ้านหลวง	เสนา
13	เพชรบุรี	2	2	1
		โรงเรียนบ้านอ่างศิลา	หนองหญ้าปล้อง	หนองหญ้าปล้อง
		โรงเรียนบ้านสามเรือน	ท่าตะคร้อ	หนองหญ้าปล้อง
14	ระยอง	1	1	1
		โรงเรียนบ้านเขาคลองของ	หนองไร่	ปลวกแดง
15	ราชบุรี	3	1	1
		โรงเรียนห้วยท่าช้าง	ด่านทับตะโก	จอมบึง
		โรงเรียนบ้านหนองโก	หนองพันจันทร์	บ้านคา
		โรงเรียนบ้านห้วยศาลา	ยางหัก	ปากท่อ
16	ลพบุรี	4	4	2
		โรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง	กุดตาเพชร	ลำสนธิ
		โรงเรียนชุมชนวัดจโกล มีตรภาพที่ 157	หนองรี	ลำสนธิ
		โรงเรียนบ้านบ่อน้ำ	หนองยายโติะ	ชัยบาดาล
		โรงเรียนบ้านเกาะรัง	เกาะรัง	ชัยบาดาล
17	สระแก้ว	3	1	1
		โรงเรียนบ้านคลองตะเคียนชัย	ทุ่งมหาเจริญ	วังน้ำเย็น
		โรงเรียน ตชด.บ้านน้ำอ้อม	เขาสามสิบ	เขาฉกรรจ์
		โรงเรียน ตชด. วังศรีทอง	วังสมบูรณ์	วังสมบูรณ์
18	สระบุรี	3	3	1
		โรงเรียนบ้านหนองตอตะเคียน	ลำพญากลาง	มวกเหล็ก
		โรงเรียนบ้านท่าพยุ	ลำสมพุง	มวกเหล็ก
		โรงเรียนบ้านโป่งเกตุ	ซับสนุ่น	มวกเหล็ก
19	สิงห์บุรี	1	1	1
		โรงเรียนวัดข่อย	หัวไผ่	เมืองสิงห์บุรี
20	สุพรรณบุรี	1	1	1
		โรงเรียนบ้านสระเตย	แจงงาม	หนองหญ้าไซ
21	อ่างทอง	1	1	1
		โรงเรียนวัดบ้านป่า	ตรีณรงค์	ไชโย

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
ใต้ 14 จังหวัด		35	32	28
1	กระบี่	2	1	1
		โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา	ลำทับ	ลำทับ
		โรงเรียนเขาดินประชานุกูล	เขาดิน	เขาพนม
2	ชุมพร	2	1	1
		โรงเรียนบ้านคันธรพทย์	สลุย	ท่าแซะ
		โรงเรียนบ้านเหมืองทอง	สลุย	ท่าแซะ
3	ตรัง	2	2	2
		โรงเรียน ตชด.สัติราษฎร์ประชาบำรุง	ปะเหลียน	ปะเหลียน
		โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแห้ง	โนควน	ย่านตาขาว
4	นครศรีธรรมราช	4	4	4
		โรงเรียนบ้านปราบราษฎร์อุทิศ	สี่ขีด	สิชล
		โรงเรียนบ้านถ้ำตลอด	น้ำตก	ทุ่งสง
		โรงเรียนบ้านกุ่มแป	บ้านตุล	ชะอวด
		โรงเรียน ตชด.บ้านควนมีชัย	วังอ่าง	ชะอวด
5	นราธิวาส	2	2	2
		โรงเรียนบ้านบาตาปาเซ	บูกิต	เจาะไอร้อง
		โรงเรียนบ้านเทพประทาน (เจ๊ะแดง)	โละจูด	แว้ง
6	ปัตตานี	2	2	2
		โรงเรียนบ้านบาละแต	ลางา	มายอ
		โรงเรียนบ้านสายชล	กอลำ	ยะรัง
7	พังงา	4	4	4
		โรงเรียนบ้านทุ่งรักชัยพัฒน์	แม่นางขาว	คุระบุรี
		โรงเรียนเกาะเคียม	บางเตย	เมืองพังงา
		โรงเรียนบ้านถ้ำทองกลาง	ถ้ำทองกลาง	ทับปุด
		โรงเรียนบ้านบางกรีก	โคกเคียน	ตะกั่วป่า
8	พัทลุง	2	2	1
		โรงเรียนบ้านไสกุน	สังกระ	ป่าพะยอม
		โรงเรียนวัดคลองใหญ่	เกาะเต่า	ป่าพะยอม
9	ภูเก็ต	1	1	1
		โรงเรียนบ้านกะตะ	กะรน	เมืองภูเก็ต
10	ยะลา	1	1	1
		โรงเรียนบ้านตันหยง	บาเราะใต้	บาเจาะ
11	ระนอง	2	2	1
		โรงเรียนบ้านนกงาง	ราชกรูด	เมืองระนอง
		โรงเรียนบ้านบางหิน	บางหิน	กะเปอร์
12	สตูล	2	2	1
		โรงเรียนวรรณธาร	ป่าแกบ่อหิน	ทุ่งหว้า
		โรงเรียนบ้านกลุ่ม 5 ประชารัฐ	ควนกาหลง	ควนกาหลง

ลำดับที่	ภาค/จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	
			ตำบล	อำเภอ
13	สงขลา	6	5	4
		โรงเรียนบ้านวังพา	ทุ่งตำเสา	หาดใหญ่
		โรงเรียนบ้านทุ่งหมาก	ท่าหม่อไทร	จะนะ
		โรงเรียนบ้านเก่า (นาทวี)	คลองขวาง	นาทวี
		โรงเรียนบ้านทุ่งคมบาง	เขาพระ	รัตภูมิ
		โรงเรียนบ้านควนนา	กำแพงเพชร	รัตภูมิ
		โรงเรียนบ้านคลองตอ	กำแพงเพชร	รัตภูมิ
14	สุราษฎร์ธานี	3	3	3
		โรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์	บ้านส้อง	เวียงสระ
		โรงเรียนบ้านช่องช้าง	พรุพี	บ้านนาสาร
		โรงเรียน ตชด.เทคนิคมีนบุรีอนุสรณ์ 1	บางสวรรค์	พระแสง

๒.๒.๒ แผนปฏิบัติการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)																
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)																
แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565																
ผลผลิต/กิจกรรม	ปริมาณงาน	หน่วยนับ (ราย)	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4			หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
			ต.ค.64	พ.ย.64	ธ.ค.64	ม.ค.65	ก.พ.65	มี.ค.65	เม.ย.65	พ.ค.65	มิ.ย.65	ก.ค.65	ส.ค.65	ก.ย.65	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานบูรณาการ
งบประมาณรวมทั้งสิ้น 5,183,800 บาท	203	โรงเรียน														
แผนงานตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม															โครงการ อพ.สธ.	ส.ป.ก..
โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ																หน่วยงานสังกัด กษ
กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ																หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. สำรวจโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ ร่วมกับ ส.ป.ก. จังหวัด	203	โรงเรียน	203													
2. ส.ป.ก. จังหวัดประสานงานร่วมกับโรงเรียนเป้าหมายและชี้แจงแผนงานโครงการ	203	โรงเรียน	203													
3. สนับสนุนกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงาน																
การจัดทำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน	203	โรงเรียน		203												
5. ติดตาม ประเมินผลกิจกรรม																
5.1 จัดทำรายงานผลดำเนินงานและผลการใช้จ่ายเงินประจำเดือน	12	ครั้ง	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
5.2 ติดตามงานโครงการและเก็บข้อมูลโรงเรียน	4	ครั้ง			1			1			1			1		
6. ร่วมจัดงานประชุมวิชาการและนิทรรศการโครงการ อพ.สธ.	1	ครั้ง		รื้อทางโครงการ อพ.สธ. ถิ่นฐานต้น												
7. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ	1	ครั้ง										1				
8. พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส.ป.ก. ส่วนกลาง/ส.ป.ก.จังหวัด/เกษตรกร/จ้างเหมาบริการ	1	ครั้ง											1			
ที่ดำเนินการภายใต้โครงการพระราชดำริ																

๒.๓ แนวทางการดำเนินการของ ส.ป.ก. ตามแผนแม่บท อพ.สธ. ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ตามแผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙) หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ แบ่งออกเป็น ๑๐ กลุ่ม โดย ส.ป.ก. จัดอยู่ในกลุ่มที่ ๙ กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ดำเนินการในส่วนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภายใต้กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ดำเนินการสนับสนุนงานของโครงการ อพ.สธ. ในรูปแบบต่าง ๆ หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ อพ.สธ. ทั้ง ๗ กิจกรรม ภายใต้กรอบของแผนแม่บท อพ.สธ. โดย ส.ป.ก. ได้เน้นการดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการดำเนินงานในกิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ผ่าน ๒ แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ประกอบด้วย

๑. งานอบรม ศึกษา เรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการสร้างจิตสำนึกการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร การปลูกรักษาทรัพยากร และการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร โดยการดำเนินการของ ส.ป.ก. เน้นโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินโครงการ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของกลไกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เยาวชน ครู ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และ ส.ป.ก. เป็นหน่วยประสานงานและแหล่งงบประมาณโครงการ

๒. งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อเป็นที่รวบรวมพรรณไม้ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของพืชพรรณ เป็นที่เก็บพรรณไม้แห้งและพรรณไม้ดอง มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้าหรือศึกษา และนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ใช้ปัจจัยพืชเป็นปัจจัยหลักในการเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน นักเรียน เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของพันธุกรรมพืช ให้รู้จักวางแผนและการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ส.ป.ก. ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ตามแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดินได้เป็นแหล่งรวบรวม รักษา และแหล่งศึกษาค้นคว้าด้านพืชพรรณ แก่นักเรียน ครู ชาวบ้านในชุมชนที่มีความสนใจ และหากโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมมีความประสงค์เข้าเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของโครงการ อพ.สธ. ก็สามารถสมัครและดำเนินการตามขั้นตอนและแนวทางการบริหารและการจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของโครงการ อพ.สธ. ได้โดยตรง

กระบวนการสร้างจิตสำนึกตามแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบหลัก ได้แก่

องค์ประกอบที่ ๑ การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้

องค์ประกอบที่ ๒ การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ ๔ การรายงานผลการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ ๕ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

การดำเนินงาน ๓ สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ที่ ๑ ธรรมชาติแห่งชีวิต

สารการเรียนรู้ที่ ๒ สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

สารการเรียนรู้ที่ ๓ ประโยชน์แท้แก่มหาชน

๒.๔ กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักการวิเคราะห์กระบวนการโครงการ ดังนี้

๑. ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยปัจจัย ๔ ด้าน ได้แก่

๑.๑ บุคลากร ได้แก่

๑) เจ้าหน้าที่ส่วนกลางของ ส.ป.ก. จากกองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) ทำหน้าที่กำหนดแผนงานโครงการ บริหารจัดการงบประมาณ จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการติดตามประเมินผล

๒) เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด ๗๒ จังหวัด ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามแผนงาน ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลการดำเนินงาน

๓) ครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน มีบทบาทเป็นกลไกหลักในการดำเนินโครงการต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ตั้งแต่การกำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ การนำเด็กนักเรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินการโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์

๑.๒ งบประมาณ มาจากแผนงานงบประมาณตามกิจกรรมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑.๓ อุปกรณ์ ได้แก่ ปัจจัยการเกษตรและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง อาทิ พันธุ์ไม้สำหรับปลูก ดูแลรักษา และศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในงานสวนพฤกษศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร รวมถึงป้ายและอุปกรณ์สำหรับจัดทำเป็นป้ายพันธุ์พืช

๑.๔ เทคโนโลยี หมายถึง องค์ความรู้ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ และความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้เชิงบูรณาการได้ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

๒. กระบวนการ (Process) แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่

๒.๑ ขั้นตอนการเตรียมการ ตั้งแต่การจัดทำแผน สำรวจความต้องการ และจัดทำคำของบประมาณ

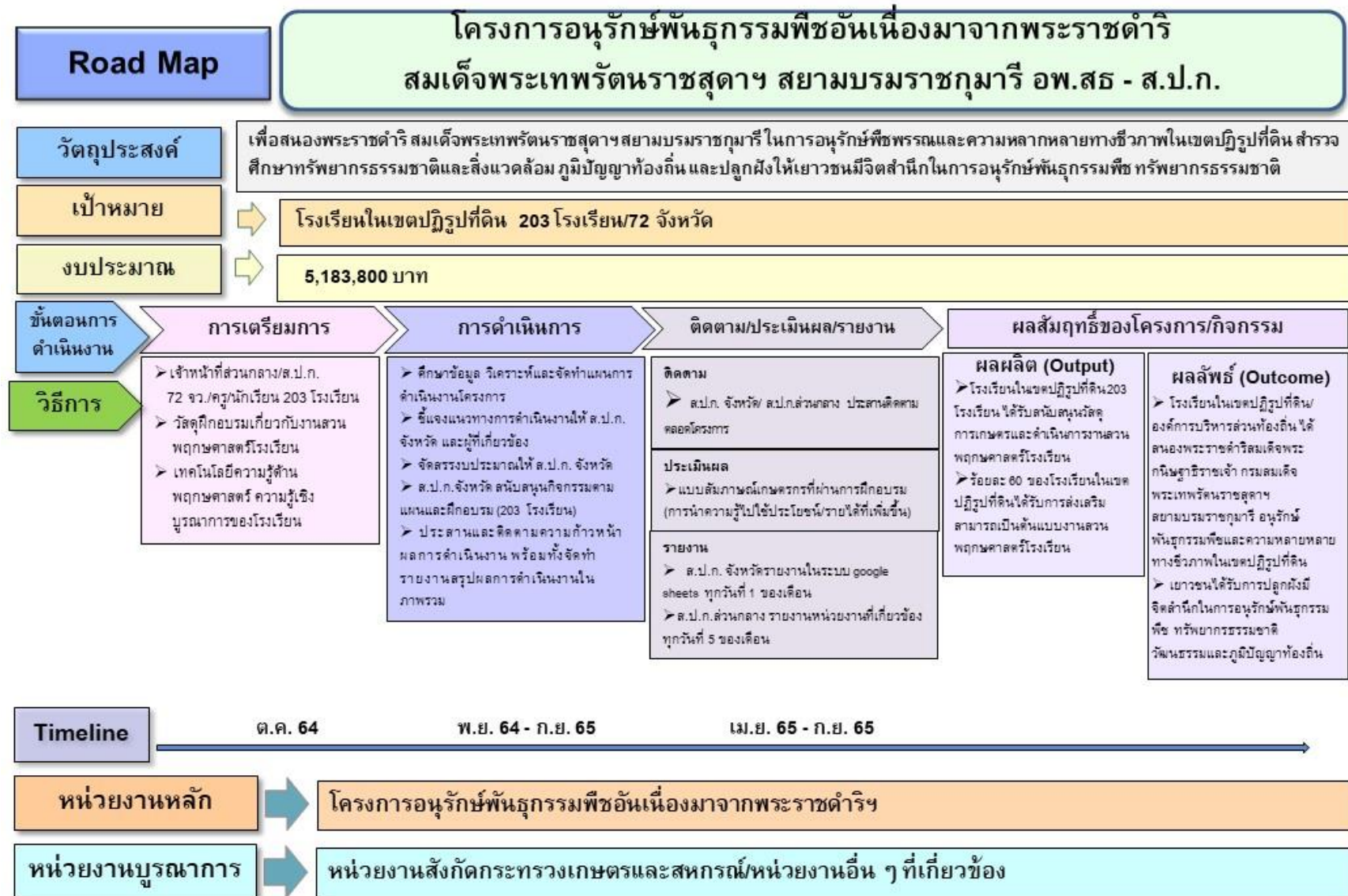
๒.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน ของกลไกดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ส.ป.ก.จังหวัด และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

๒.๓ ขั้นตอนการติดตามประเมินผล

๓. ผลผลิต (Output) กำหนดเป็นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ คือ โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน 203 โรงเรียน ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๔. ผลลัพธ์ (Outcome) กำหนดเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ คือ ร้อยละ 60 ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและทรัพยากร

๒.๔.๑ ROAD MAP โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๔.๒ กรอบแนวคิดโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๕ สรุปผลการดำเนินงาน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ๗๒ จังหวัด ภายใต้กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ให้มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากร รู้จักหวงแหน และรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งจากการดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ในพื้นที่เป้าหมายซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (รร.ตชด.) หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ๗๒ จังหวัด สามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

๒.๕.๑ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด

๑) เชิงปริมาณ: โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ๒๐๓ โรงเรียน ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๒) เชิงคุณภาพ: ร้อยละ ๖๐ ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ผลการดำเนินงาน

๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ: โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของเป้าหมาย ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด

๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ: ร้อยละ ๙๙.๑๖ ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๒.๕.๒ สรุปผลความรู้จากการฝึกอบรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

จากการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามการติดตามและประเมินผลโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ซึ่งมีโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน นักเรียน จำนวน ๕,๖๙๓ ราย โดยได้รับความรู้จากการฝึกอบรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนด้านรู้วิธีการนำพืชไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๕,๕๘๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๑๖ ด้านเรียนรู้การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน ๕,๔๗๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๑ ด้านลักษณะของพรรณพืชชนิดต่าง ๆ จำนวน ๕,๑๕๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘ ด้านเรียนรู้วิธีการปลูกและดูแลรักษาพรรณไม้ จำนวน ๕,๑๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗๘ ด้านการสำรวจพรรณไม้ จำนวน ๔,๖๘๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๖ ด้านเรียนรู้วิธีการเผยแพร่องค์ความรู้ จำนวน ๔,๓๕๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๖๖ ด้านเรียนรู้วิธีการคัดแยกและจัดหมวดหมู่พรรณไม้ จำนวน ๔,๐๑๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๗ ด้านการจัดทำป้ายพรรณไม้ จำนวน ๔,๐๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๕ ด้านบันทึกลักษณะพรรณไม้ตามใบงาน จำนวน ๓,๗๖๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑๕ และด้านการทำตัวอย่างพรรณไม้ เช่น พรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง พรรณไม้เฉพาะส่วน เป็นต้น จำนวน ๓,๒๖๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๖ ตามลำดับ

ภาค	แผนงาน (โรงเรียน)	ผลงาน (โรงเรียน)	นักเรียน (ราย)			ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน									
			ทั้งหมด	มีความรู้	ร้อยละ	๑. การจัดทำ ป้ายพรรณไม้	๒. การสำรวจ พรรณไม้	๓. ลักษณะของ พรรณพืชชนิดต่างๆ	๔. การทำ ตัวอย่างพรรณ ไม้	๕. บันทึกลักษณะ พรรณไม้ตามใบงาน	๖. เรียนรู้วิธีการ ปลูกและดูแลรักษา พรรณไม้	๗. เรียนรู้วิธีการคัดแยก และจัดหมวดหมู่พรรณไม้	๘. รู้วิธีการนำพืช ไปใช้ประโยชน์	๙. เรียนรู้วิธีการ เผยแพร่องค์ความรู้	๑๐. เรียนรู้การอนุรักษ์ พันธุกรรมพืชและ ทรัพยากรธรรมชาติ
รวม	๒๐๓	๒๐๓	๕,๖๙๓	๕,๖๕๕	๙๙	๔,๐๑๑	๔,๖๘๙	๕,๑๕๑	๓,๒๖๐	๓,๗๖๖	๕,๑๑๑	๔,๐๑๒	๕,๕๘๘	๕,๕๓๕	๕,๔๗๗
ภาคเหนือ	๕๒	๕๒	๑,๕๓๑	๑,๕๒๖	๑๐๐	๑,๑๕๐	๑,๓๕๔	๑,๔๗๕	๙๐๙	๑,๐๗๔	๑,๔๑๙	๑,๓๑๑	๑,๕๑๗	๑,๔๗๕	๑,๕๑๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๖๖	๖๖	๒,๒๖๑	๒,๒๑๘	๙๘	๑,๗๗๖	๒,๑๔๔	๒,๑๖๑	๑,๕๑๑	๑,๗๐๙	๒,๑๓๕	๑,๖๗๓	๒,๑๗๓	๑,๗๔๐	๒,๑๗๐
ภาคกลาง	๕๐	๕๐	๑,๐๒๕	๑,๐๒๕	๑๐๐	๔๓๗	๕๓๑	๘๓๕	๓๘๗	๔๐๘	๘๗๗	๕๐๐	๑,๐๒๔	๖๗๖	๙๑๙
ภาคใต้	๓๕	๓๕	๘๗๖	๘๗๖	๑๐๐	๖๔๘	๖๖๐	๖๘๐	๔๕๓	๕๗๕	๖๘๐	๕๒๘	๘๗๔	๖๔๔	๘๗๔

๒.๕.๓ สรุปผลการดำเนินงานตามกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

การดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (รร.ตชด.) และโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ประกอบด้วย ภาคเหนือ ๕๒ โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๖๖ โรงเรียน ภาคกลาง ๕๐ โรงเรียน และภาคใต้ ๓๕ โรงเรียน โดยโรงเรียนดังกล่าวได้ดำเนินกิจกรรมตามกรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สามารถสรุปกิจกรรมได้ ดังนี้

๑) มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ดำเนินกิจกรรมของกระบวนการสร้างจิตสำนึกตามแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น ๕ องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบที่ ๑ การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้ จำนวน ๑๔๓ โรงเรียน องค์ประกอบที่ ๒ การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน จำนวน ๑๕๑ โรงเรียน องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๔๖ โรงเรียน องค์ประกอบที่ ๔ การรายงานผลการเรียนรู้ จำนวน ๑๐๖ โรงเรียน และองค์ประกอบที่ ๕ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา จำนวน ๑๑๓ โรงเรียน

๒) มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ดำเนินกิจกรรมของกระบวนการสร้างจิตสำนึกตามแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น ๓ สาระการเรียนรู้ ดังนี้ สาระการเรียนรู้ที่ ๑ ธรรมชาติแห่งชีวิต มี จำนวน ๑๒๔ โรงเรียน สาระการเรียนรู้ที่ ๒ สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว จำนวน ๘๙ โรงเรียน และสาระการเรียนรู้ที่ ๓ ประโยชน์แท้แก่มหาชน จำนวน ๗๖ โรงเรียน

ภาค	โรงเรียน	กิจกรรมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน							
		กิจกรรม ๕ องค์ประกอบ					กิจกรรม ๓ สาระ		
		๑.การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้	๒.การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน	๓.การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ	๔.การรายงานผลการเรียนรู้	๕.การนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา	๑.ธรรมชาติแห่งชีวิต	๒.สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว	๓.ประโยชน์แท้แก่มหาชน
รวมทั้งหมด	๒๐๓	๑๔๓	๑๕๑	๑๔๖	๑๐๖	๑๑๓	๑๒๔	๘๙	๗๖
ภาคเหนือ	๕๒	๔๑	๓๖	๓๒	๒๘	๒๘	๓๕	๒๖	๑๖
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๖๖	๔๘	๕๖	๔๒	๒๙	๔๒	๔๒	๓๑	๓๑
ภาคกลาง	๕๐	๓๑	๓๕	๔๔	๓๖	๒๕	๒๕	๑๒	๑๔
ภาคใต้	๓๕	๒๓	๒๔	๒๘	๑๓	๑๘	๒๒	๒๐	๑๕

๒.๖ การจัดนิทรรศการ “คุณค่าทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน” ภายในงาน “การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งที่ ๑๑ ทรัพยากรไทย : ๓๐ ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน”

๒.๖.๑ ความเป็นมา

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้รับพระราชทานพระราชนุญาตให้เป็นเจ้าภาพจัดงาน “การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งที่ ๑๑ ทรัพยากรไทย : ๓๐ ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน” ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๔ กันยายน ๒๕๖๕ ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยกองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) ในฐานะหน่วยงานที่ดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยดำเนินการในส่วนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภายใต้กรอบการสร้างความจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ดังนั้น เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงสืบสานพระราชปณิธานในงานอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และงานสนองในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ส.ป.ก. จึงจัดทำโครงการจัดนิทรรศการ “คุณค่าทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน” ภายในงาน “การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งที่ ๑๑ ทรัพยากรไทย : ๓๐ ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน” เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) ในการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ฐานทรัพยากรท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชต่าง ๆ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไป

๒.๖.๒ การเตรียมการและรูปแบบการจัดนิทรรศการ

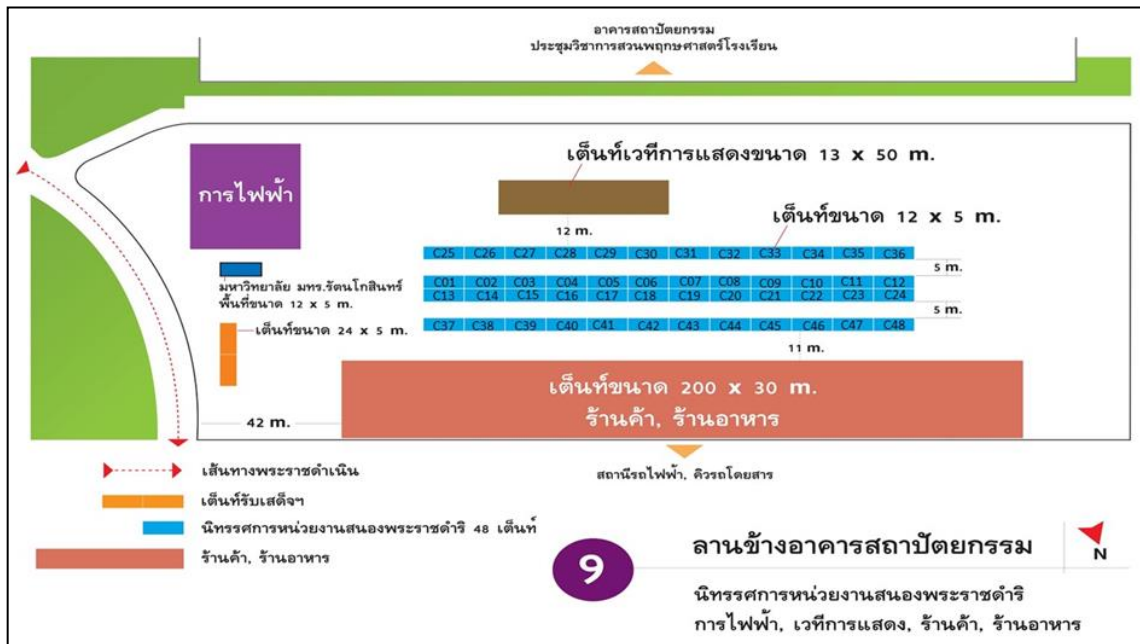
กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเตรียมจัดงานและเป็นผู้ประสานงานในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้จัดการประชุมหารือร่วมกับสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (สพท.) สำนักบริหารกลาง (สบก.) โดยกลุ่มศิลป์และนิทรรศการ (กสน.) เพื่อเตรียมความพร้อมการจัดนิทรรศการภายในงาน “การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งที่ ๑๑ ทรัพยากรไทย : ๓๐ ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน” เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงสืบสานพระราชปณิธานในงานอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และงานสนองในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน โดยได้แจ้งให้คณะทำงานดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รับทราบรูปแบบการจัดนิทรรศการโครงการจัดนิทรรศการ “คุณค่าทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน” ภายในงาน “การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งที่ ๑๑ ทรัพยากรไทย : ๓๐ ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน” ซึ่งจัดงานรูปแบบภายใต้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.- ส.ป.ก.) แบ่งเป็น ๔ ส่วนดังนี้

๑. การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.- ส.ป.ก.) ในภาพรวม

๒. การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมคุณค่าทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดินขับเคลื่อนโดยปราชญ์เกษตรหรือผู้นำเกษตรกรจนเกิดเกษตรกรตัวอย่าง ตามกรอบการเรียนรู้ทรัพยากร กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากรที่แสดงถึงการอนุรักษ์ พื้นฟู แหล่งเรียนรู้ และการสร้างมูลค่า และนำไปใช้ประโยชน์ของทรัพยากรในแต่ละภูมิภาค ๔ ภาค

๓. ภูมินิเวศของภาคใต้ (ป่าสมรม)

๔. นำเสนอการใช้ประโยชน์ทรัพยากร ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากน้ำมันต้นชัน การขยายพันธุ์พริกไทย โดยการเสียบยอด เป็นต้น

แผนผังการจัดงานในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ตำแหน่ง C๔๒

รูปแบบการจัดงานในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

บูธนิทรรศการในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒.๖.๓ การจัดนิทรรศการและกิจกรรม

กิจกรรมภายในบูธนิทรรศการของ ส.ป.ก. ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๔ กันยายน ๒๕๖๕ จัดแสดงตามแนวทางการดำเนินงานของการอนุรักษ์ พันธุ์ แหล่งเรียนรู้ การสร้างมูลค่า และการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ ๔ ภาค ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.- ส.ป.ก.) รวมถึงสาธิตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน แบ่งกิจกรรมเป็น ๒ ส่วน คือ

๑) กิจกรรมสาธิตการขยายพันธุ์พริกไทยโดยการเสียบยอด โดยครูและนักเรียน โรงเรียนตำราจตระเวนชายแดนบ้านควนมีชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๓๐ น.

๒) กิจกรรมให้ความรู้การหีบน้ำมันและการใช้ประโยชน์จากลูกชิ้น โดยนายพิสนธ์ คงพรหม และนางอาภรณ์ เพ็ชรสงคราม เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

กิจกรรมสาธิตการขยายพันธุ์พริกไทยโดยการเสียบยอด

กิจกรรมให้ความรู้การหีบน้ำมันและการใช้ประโยชน์จากลูกช่น

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในแต่ละภูมิภาค ๔ ภาค

๒.๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ. - ส.ป.ก.) พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๑. สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ส่งผลให้โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของโครงการฯ รวมถึงการปฏิบัติตามแนวทางด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กับเด็กนักเรียนทำได้ยาก

๒. บางโรงเรียนที่มีการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในรูปแบบการเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากพืชเป็นผลิตภัณฑ์ให้กับเด็กและเยาวชน จึงต้องการงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดทางการตลาดให้โรงเรียนและนักเรียนเกิดรายได้ต่อไป

โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอพ.สธ. เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง โดยการฝึกอบรมหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน อพ.สธ. เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ส.ป.ก. มีแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลและวางแผนทางพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙) คือ กรอบที่ ๑ กรอบการเรียนรู้ทรัพยากรกิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร เป้าหมายดำเนินการเป็นเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยสนับสนุนให้ปลูกรักษาทรัพยากรที่มีค่า และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้คงอยู่หรือขยายพันธุ์เพื่อใช้ประโยชน์ กรอบที่ ๒ กรอบการใช้ประโยชน์ กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลอพ.สธ. ฐานข้อมูลโรงเรียนในรูปแบบ Data studio และผลการดำเนินงานในรูปแบบ (Geographic Information System : GIS) และกรอบที่ ๓ กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร มีเป้าหมายดำเนินการเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีปราชญ์เกษตร ผู้นำเป็นกลไกถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ให้แก่นักเรียน เกษตรกร นำไปสู่การพัฒนา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งผลให้ ส.ป.ก. มีแนวทางการขับเคลื่อนงานโครงการ อพ.สธ. ที่ชัดเจนมากขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

๓. บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ฐานข้อมูล รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานโครงการฯ ต่อไป

๔. ประสานโรงเรียนเป้าหมายเพื่อกำหนดวันในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ชัดเจน จัดทีมครูและเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการควบคุมตามแนวทางด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) หรือกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์พร้อมการจัดทำใบงานตามแนวทางอพ.สธ. หรือเรียนรู้ผ่านสื่อแอนิเมชัน (RSPG Online Multimedia)

๕. พิจารณาสันับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้กับโรงเรียนที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากพันธุกรรมพืชหรือพืชสมุนไพรในชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างจิตสำนึกในการเรียนรู้และจำหน่ายเพิ่มรายได้ให้กับโรงเรียนต่อไป

ตัวอย่าง ผลการดำเนินงาน ของโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน

๒.๘ ตัวอย่างผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ อพ.สธ. – ส.ป.ก. ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๒.๘.๑ กิจกรรมฝึกอบรม กรอบที่ ๓ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร กิจกรรมที่ ๗
กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

การรวบรวมพรรณไม้ปลูกในโรงเรียน
รร. ตชด.แดนสันติราษฎร์ประชาบำรุง จังหวัดตรัง

การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้
โรงเรียนบ้านไม้กะพง จังหวัดตาก

การรวบรวมพรรณไม้ปลูกในโรงเรียน
โรงเรียนบ้านโคกกลาง จังหวัดยโสธร

การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ
โรงเรียนบ้านดอนแดง จังหวัดนครพนม

การนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์
โรงเรียนบ้านดอนเตย จังหวัดนครพนม

การรวบรวมพรรณไม้ปลูกในโรงเรียน
โรงเรียนศิลาทองพิทยาสรรค์ จังหวัดยโสธร

๒.๘.๒ ผลการเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์

การจัดทำพรรณไม้แห้ง
โรงเรียนบ้านคลองตม้น จังหวัดปราจีนบุรี

การจัดทำพรรณไม้ดอง
โรงเรียนบ้านช้างโน จังหวัดเชียงใหม่

การจัดทำพรรณไม้แห้ง
โรงเรียนบ้านช้างโน จังหวัดเชียงใหม่

การจัดทำป้ายพันธุ์ไม้
โรงเรียนบ้านคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

การเผยแพร่องค์ความรู้
โรงเรียนบ้านคลองต่อ จังหวัดสงขลา

การจัดทำป้ายพันธุ์ไม้
โรงเรียนบ้านราไ จังหวัดสตูล

๒.๘.๓ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรและน้ำมันคลายเส้น
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยดอกไม้ จังหวัดบึงกาฬ

ผ้ามัดย้อมสมุนไพรและสบู่สมุนไพร
โรงเรียนบ้านนาจั่ว จังหวัดหนองคาย

กระเป๋าผ้ามัดย้อม
โรงเรียนดงหม้อทอง จังหวัดสกลนคร

ไข่เค็มสมุนไพร
รร. ตชด.เทคนิคมีนบุรีอนุสรณ์ ๑ จ.สุราษฎร์ธานี

สบู่สมุนไพร
โรงเรียนบ้านช่องช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
โรงเรียนบ้านนาคำแคน จังหวัดบึงกาฬ

ชาสมุนไพร
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๒ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

น้ำมันสมุนไพร
โรงเรียนบ้านดอนแดง จ.นครพนม

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแม่ขมิ้น
โรงเรียนบ้านช้างโน จังหวัดเชียงใหม่

๒.๙ ตัวอย่างผลการดำเนินงานโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ตัวอย่างโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โรงเรียนบ้านนาजू

จังหวัดหนองคาย

ผู้อำนวยการโรงเรียน : นายประสงค์ศิลป์ ชินคำ

ครูผู้ให้สัมภาษณ์ : นายธนภูมิ ศรีภูเวียง, นางสาวฐิติมา ชาวอุดร

ที่อยู่ : หมู่ที่ ๑ บ้านบ้านนาजू ตำบลนาजू อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย

พื้นที่โรงเรียน : ๑๒ ไร่ ๒ งาน

สมาชิก : นักเรียน จำนวน ๒๔๖ คน ครู จำนวน ๑๕ คน

ระดับการศึกษา : ระดับชั้นอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓)

การเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ ๕ องค์ประกอบ อาทิ การจัดทำป้ายพรรณไม้ การสำรวจพรรณไม้ ทำตัวอย่างพรรณไม้ วิธีการปลูกและดูแลรักษา การขยายพันธุ์พืช การจัดทำใบงาน และเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากพืช ซึ่งมีการจัดหลักสูตรส่งเสริมองค์ความรู้ในภาพรวมของงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) ในทุกระดับชั้น โดยแบ่งเป็น

- ระดับอนุบาล เรียนรู้กระบวนการวิทยาศาสตร์ สำรวจพืช ศึกษาพืชที่มีในชุมชนและโรงเรียน บูรณาการกับการทำโครงงาน ศิลปศึกษา (การประดิษฐ์)
- ระดับชั้นประถมศึกษา บูรณาการกับกระบวนการวิทยาศาสตร์ งานศิลปศึกษา (การวาดรูป/ผสมสี/การประดิษฐ์)
- ระดับชั้นมัธยมศึกษา ศึกษาพรรณไม้ เรียนรู้การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์จากพันธุ์ไม้ ผ่านโครงการ อพ.สธ.

เชื่อมโยงสู่ชุมชนโดยการสร้างทักษะภาคคุณลักษณะ โดยส่งเสริมให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบไกด์นำเที่ยว แนะนำสวนเกษตร องค์ความรู้การขยายพันธุ์พืช เรียนรู้คุณค่าและประโยชน์ของพันธุ์ไม้ เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นป่าชุมชนพร้อมส่งต่อองค์ความรู้และนำพันธุ์พืชจากการขยายพันธุ์กลับไปสู่ชุมชน รวมถึงส่งเสริมเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากพืช

ความเชื่อมโยง/การนำไปใช้ประโยชน์

เรียนรู้การใช้ประโยชน์จากเปลือกไม้जू แก่นฝาง ขมิ้น มะม่วงหาวมะนาวโห่ และสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ซึ่งเรียนรู้จากพันธุ์ไม้ในบริเวณพื้นที่โรงเรียน ชุมชน ให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ ทดลองทำ ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความสุขและอยากที่จะเรียนรู้ การแปรรูปสมุนไพรที่มาจากวัตถุดิบในโรงเรียนนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์สบู่ และนำมาใช้ตามจุดล้างมือต่าง ๆ ในโรงเรียน อาทิเช่น สบู่มะละกอ สบู่ใบเตย สบู่ขมิ้น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปมะละกอทอดอีกด้วย

ประโยชน์หรือผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับ

๑. นักเรียนได้ศึกษา เรียนรู้ อนุรักษ์พันธุ์พืชจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ อาทิ การสำรวจ และศึกษาพรรณไม้ การใช้ประโยชน์ การจัดทำใบงานต่าง ๆ เป็นต้น ส่งผลให้ตระหนักรู้คุณค่าของพืชพันธุ์ ได้รับการปลูกฝัง ชื่นชอบ จากชุมชนและป่าไม้ และสามารถนำไปต่อยอดได้

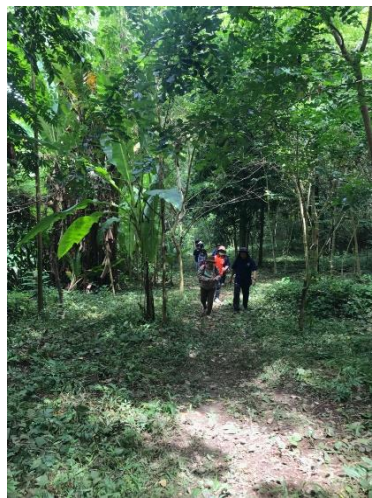
๒. นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการพูดเพื่อพัฒนาเป็นมัคคุเทศน์น้อย (ไกด์นำเที่ยว) ในโครงการนาจิว แชนด์บ็อกซ์ ส่งผลให้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดได้ โครงการนาจิวแชนด์บ็อกซ์ ซึ่งเป็น การแนะนำสถานที่ป่าชุมชน พรรณไม้ และสวนผลไม้ชุมชน

๓. นักเรียนได้นำองค์ความรู้เรื่องการนำไปใช้ประโยชน์ จากการที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้คิด ได้ทำ ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถต่อยอดให้กับครอบครัวได้

๔. ชุมชนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นพื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่แปลงเกษตร วิถีชีวิต รวมถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชนด้วย

ภาพประกอบกิจกรรม

ตัวอย่างโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

โรงเรียนบ้านนาคำแคน

จังหวัดบึงกาฬ

ผู้อำนวยการโรงเรียน : นายโชคชัย คำภูมิ

ครูผู้ให้สัมภาษณ์ : นางนวลอนงค์ คำภูมิ

ที่อยู่ : หมู่ที่ ๓ บ้านบ้านนาคำแคน ตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ

พื้นที่โรงเรียน : ๕๒ ไร่ ๒ งาน

สมาชิก : นักเรียน จำนวน ๒๓๖ คน ครู จำนวน ๑๕ คน

ระดับการศึกษา : ระดับชั้นอนุบาล ๒ - ประถมศึกษา (ป.๖)

การเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ผลผลิตภัณฑ์ของโรงเรียน โดยเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาในรูปแบบของชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์ สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ประกอบด้วย ชุมชนลูกประคบสมุนไพร ชุมชนยาหม่องแบบเหลวและแบบน้ำ (ขี้ผึ้งและน้ำมันว่าน) ชุมชนน้ำปานะ ชุมชนกล้วยฉาบ ชุมชนไข่เค็มสมุนไพร ชุมชนหน่อไม้ส้ม (หน่อไม้ดอง) โดยใช้วัตถุดิบที่มีในโรงเรียน มุ่งเน้นไปทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรให้มากที่สุด อาทิเช่น ตรีศูริ อันชัน ฟักข้าว ข้าวโพด มัลเบอร์รี่ เสาวรส มะม่วงหาวมะนาวโห่ เป็นต้น ส.ป.ก.บึงกาฬ มีบทบาทในการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ สนับสนุนวัตถุดิบ อุปกรณ์ องค์ความรู้ด้านสมุนไพร การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ยาหม่อง ลูกประคบ การสร้างสวนสมุนไพรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนงบประมาณ กำหนดพื้นที่ศึกษา (เส้นทางศึกษา) การสนับสนุนให้เด็กนักเรียนแข่งขันตอบคำถามเกี่ยวกับโครงการ อพ.สธ. การร่วมกันระหว่าง ส.ป.ก. และโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์ โดยใช้แปลงสมุนไพรต้นแบบ แปลงวนเกษตรต้นแบบ และผู้นำเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้โรงเรียนดำเนินการได้

ความเชื่อมโยง/การนำไปใช้ประโยชน์

จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรให้อยู่ในตารางกิจกรรมชุมชนของโรงเรียน เช่น ชุมชนลูกประคบสมุนไพร ชุมชนยาหม่องแบบเหลวและแบบน้ำ (ขี้ผึ้งและน้ำมันว่าน) ชุมชนน้ำปานะ ชุมชนกล้วยฉาบ ชุมชนไข่เค็มสมุนไพร ชุมชนหน่อไม้ส้ม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากพืชที่มีอยู่ในโรงเรียน ควบคู่ไปกับการสนับสนุนองค์ความรู้ของ ส.ป.ก. ในการเรียนรู้งานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช การทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร รวมถึงการสร้างสวนสมุนไพร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนในการสร้างจิตสำนึกและการเรียนรู้ใช้ประโยชน์จากพืชในท้องถิ่น

ประโยชน์หรือผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับ

๑. นักเรียนมีการศึกษาและเรียนรู้การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชจากโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชฯ ได้แก่ การสำรวจ การศึกษาพรรณไม้ การใช้ประโยชน์จากพืช การจัดทำใบงานต่าง ๆ เป็นต้น ส่งผลให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชสมุนไพรที่มีในท้องถิ่น

๒. เยาวชน โรงเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำ ได้ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพรและได้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่าและเกิดความยั่งยืน

๓. มีแหล่งศึกษาและเรียนรู้พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อใช้ขยายผลเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนในพื้นที่ต่อไป

ภาพประกอบกิจกรรม

ตัวอย่างโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

โรงเรียนบ้านหัวแฮต

จังหวัดบึงกาฬ

ผู้อำนวยการโรงเรียน : นายสมบูรณ์ จันทบูรณ์

ครูผู้ให้สัมภาษณ์ : นางจรัส ธาตุวิสัย, นายอภิวัฒน์ ปัจจุฐาน, นางสาวชลธิชา จันทศิลา

ที่อยู่ : หมู่ที่ ๓ บ้านบ้านหัวแฮต ตำบลท่าสะอาด อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

พื้นที่โรงเรียน : ๒๐ ไร่ ๒ งาน

สมาชิก : นักเรียน จำนวน ๑๘๙ คน ครู จำนวน ๑๗ คน บุคลากรการศึกษา ๕ คน

ระดับการศึกษา : ระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓)

การเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ส.ป.ก. เข้ามาสนับสนุนในเรื่องขององค์ความรู้ด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิชาการ การศึกษาดูงาน การเผยแพร่กิจกรรมและองค์ความรู้ในรูปแบบนิทรรศการ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมของโรงเรียน การเรียนรู้พืช การจัดทำใบงานเชื่อมโยงกับวิชาศิลปะ การทำกิจกรรมสมุนไพร เช่น ลูกประคบ ยาหม่อง ยาหม่องน้ำสมุนไพร เป็นต้น และกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากพืชชนิดอื่น ๆ ที่อยู่ในแหล่งชุมชนหรือโรงเรียน อาทิ กล้วยฉาบ การทำน้ำอ้อยคั้นสด การสนับสนุนให้เด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมงานครบรอบ 47 ปี ของหน่วยงาน ส.ป.ก. การอบรมเด็กนักเรียนแต่ละครั้งผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นจากโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ขยายสู่ชุมชนโดยผ่านครอบครัวของนักเรียนที่นำองค์ความรู้ที่ได้ไปสนับสนุนแปลงของตนเอง การเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจะมีการเรียนรู้ทุกระดับชั้น สำหรับในระดับชั้นอนุบาลจะเรียนรู้วิธีการปลูกพืช ระดับประถมศึกษาเรียนรู้เรื่องการดูแลรักษา และระดับมัธยมเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนทั้งหมด การใช้ประโยชน์จากพันธุ์ไม้ เพื่อต่อยอดเป็นทักษะชีวิตสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

ความเชื่อมโยง/การนำไปใช้ประโยชน์

ส่งเสริมการเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจะมีการเรียนรู้ทุกระดับชั้น การจัดทำใบงานเชื่อมโยงกับวิชาศิลปะ การทำกิจกรรมสมุนไพร เช่น ลูกประคบ ยาหม่อง ยาหม่องน้ำสมุนไพร เป็นต้น และกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากพืชชนิดอื่น ๆ ที่อยู่ในแหล่งชุมชนหรือโรงเรียน ผลผลิตที่ได้จากการขยายกล้าพันธุ์ไม้ส่งต่อไปยังผู้ปกครองที่อยู่บริเวณชุมชนโดยรอบ และในส่วนของโรงเรียนที่ได้รับกล้าพันธุ์ไม้จากชุมชนกลับมาปลูกในโรงเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่ออนุรักษ์พันธุ์พืชให้ยังคงมีหมุนเวียนภายในชุมชนและโรงเรียน และโรงเรียนสามารถนำผลผลิตที่ได้จากการทำกิจกรรมของนักเรียนไปจำหน่ายในตลาดนัดของชุมชนทำให้เกิดรายได้ ทั้งนี้ ชาวบ้านในชุมชนยังมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการอีกด้วย

ประโยชน์หรือผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับ

๑. นักเรียนและชุมชนได้ศึกษา เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการอนุรักษ์พันธุกรรมของพืช ร่วมกัน เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์พืชให้ยังคงมีหมุนเวียนภายในชุมชนและโรงเรียน เกิดความตระหนักในคุณค่าของพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น

๒. นักเรียนและผู้ปกครองนำองค์ความรู้ที่ได้จากการใช้ประโยชน์ การขยายพันธุ์พืช การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้กับโรงเรียนและชุมชนได้

๓. เกิดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขยายสู่ชุมชนโดยผ่านครอบครัวของนักเรียนที่นำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง

ภาพประกอบกิจกรรม

๒.๑๐ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินได้ร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงสืบสานพระราชปณิธานงานอนุรักษ์ทรัพยากร ของประเทศจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และงานสนองในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน

๒. เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน/พิพิธภัณฑ์เกษตรพื้นบ้านและภูมิปัญญา ท้องถิ่น)

๓. เด็กและเยาวชนเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากร รู้จักวางแผน และรู้จัก การนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการจัดการการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศ อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่จริง

บทที่ ๓

แนวทางการขับเคลื่อนงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - ส.ป.ก.)

๓.๑ แนวทางการขับเคลื่อนงานโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ปีงบประมาณ ๒๕๖๖

๓.๑.๑ หลักการและเหตุผล

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ซึ่งทรงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณเพื่อรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. มีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้เกิดการรักษาทรัพยากรทั้งในเชิงกายภาพ และชีวภาพ ผ่านการปกปักษ์รักษา สำรวจเก็บรวบรวมเพื่อปลูกรักษา สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และใช้ประโยชน์ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งเน้นการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม และลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

โครงการ อพ.สธ. มีการดำเนินงานใน ๓ ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยประกอบไปด้วย ๘ กิจกรรม ภายใต้ ๓ กรอบการดำเนินงาน ทั้งนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขอพระราชทานพระราชนุญาต เข้าร่วมสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชนุญาตให้ ส.ป.ก. เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยดำเนินการในส่วนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภายใต้กรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษ สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร มุ่งเน้นดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้รู้จักพรรณไม้ เรียนรู้การใช้ประโยชน์และโทษ เรียนรู้การปลูกและดูแลรักษา และการแปรรูปผลผลิตจากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงาน รวมไปถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วน อาทิ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จและยั่งยืน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ส.ป.ก. มีแผนการดำเนินงานภายใต้กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร โดยจะดำเนินการในเขตปฏิรูปที่ดิน (เกษตรกรนำร่อง) ภายใต้กรอบการใช้ประโยชน์ กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล อพ.สธ.,ฐานข้อมูลโรงเรียนในรูปแบบ Data studio และผลการดำเนินงานในรูปแบบ (Geographic Information System : GIS) ภายใต้กรอบการสร้าง

จิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยดำเนินการในโรงเรียนที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินและพัฒนาความรู้ให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

๓.๑.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อสนองพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ๒) เพื่ออนุรักษ์พืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน (กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร)
- ๓) เพื่อบันทึกข้อมูล เก็บรวบรวม การศึกษาประเมิน อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเป็นฐานข้อมูลและเชื่อมต่อถึงกันได้ (กรอบการใช้ประโยชน์)
- ๔) สนับสนุนโรงเรียนเพื่อปลูกฝังสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน/พิพิธภัณฑ์เกษตรพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น) (กรอบการสร้างจิตสำนึก)

๓.๑.๓ กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

- ๑) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ร.ต.ชด.) หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๓๕ โรงเรียน ๖๖ จังหวัด
- ๒) เกษตรกรนำร่องในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๐ ราย
- ๓) เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จำนวน ๖๖ ราย

๓.๑.๔ พื้นที่ดำเนินการ

- ๑) โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๓๕ โรงเรียน ๖๖ จังหวัด
- ๒) พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน ๑๐ จังหวัด
- ๓) ศูนย์แม่ข่าย อพสธ.

๓.๑.๕. แนวทางการดำเนินงาน

ดำเนินงานโครงการภายใต้ ๓ กรอบ ๓ กิจกรรม ดังนี้

๑. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านการพัฒนา การบริหารจัดการ และด้านปกป้องทรัพยากรของประเทศ จึงต้องมีการเรียนรู้ ทรัพยากรในพื้นที่ป่าธรรมชาติ ดั้งเดิมที่ปกป้องรักษาไว้

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร เพื่อนำทรัพยากรที่มีค่าใกล้สูญพันธุ์หรือต้องการเพิ่มปริมาณเพื่อนำมาใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในกิจกรรมที่ ๑ และ ๒ ทำการคัดเลือกมาเพื่อดำเนินงานเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง โดยการนำพันธุ์กรรมทรัพยากรชีวภาพต่าง ๆ ไปเพาะพันธุ์ปลูก เลี้ยง และขยายพันธุ์เพิ่มในพื้นที่ที่ปลอดภัย เรียกว่า พื้นที่ปลูกรักษาทรัพยากรพร้อมทั้งส่งเสริมให้เพิ่มพื้นที่แหล่งรวบรวมพันธุ์ทรัพยากรตามพื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ และยังมีการเก็บรักษาในรูปแบบเมล็ด เนื้อเยื่อ และสารพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) ในห้องปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงในธนาคารพืชพรรณ อพสธ. สวนจิตรลดา และศูนย์อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อพสธ. คลองไผ่

๒. กรอบการใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัยและ ประเมิน ศักยภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ในโครงการ อพสธ. ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการ ให้การดำเนินงาน เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศโครงการ อพสธ. ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลทรัพยากรของประเทศ โดยศูนย์ข้อมูลทรัพยากร อพ.สธ. สวนจิตรลดา ร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ บันทึกข้อมูลของการสำรวจ เก็บรวบรวม การศึกษาประเมิน การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทั้งสามฐาน เพื่อเป็นฐานข้อมูล และมีระบบที่เชื่อมต่อถึงกันได้ทั่วประเทศ เป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช และทรัพยากรต่าง ๆ โดยที่ อพ.สธ. เป็นที่ปรึกษา

๓. กรอบการสร้างจิตสำนึก เพื่อให้นักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย

กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่าง ๆ ในกรอบของแผนแม่บท อพ.สธ. และเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติ ในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ให้คำแนะนำและให้แนวทางการศึกษา โดยจัดตั้งเป็นชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. นอกจากนี้ เพื่อรวบรวม นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นอาสาสมัครและเข้ามาทำงาน ตามแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมของ อพ.สธ. โดยจัดตั้งเป็นชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ ให้แก่เยาวชนและประชาชนชาวไทยต่อไป พร้อมทั้งเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง ให้ดำเนินงานรับสมัครสมาชิกเข้ามาในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กรอบ/กิจกรรม	แนวทางการดำเนินงาน
กรอบที่ ๑ การเรียนรู้ทรัพยากร กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร	- สำรวจและทำบัญชีรายการทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๗๕ โรงเรียน ๖๗ จังหวัด เกษตรกร ๑๐ ราย - ส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งรวบรวม เรียนรู้ในการอนุรักษ์ พันธุ์ไม้ เป้าหมายอบรมเชิงปฏิบัติการและสนับสนุน ปัจจัยการผลิต เกษตรกรนำร่อง ๑๐ ราย
กรอบที่ ๒ การใช้ประโยชน์ทรัพยากร กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร	จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรในเขตปฏิรูปที่ดินรูปแบบ ภูมิศาสตร์สารสนเทศ ๑ ระบบ
กรอบที่ ๓ การสร้างจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร	- อบรมเชิงปฏิบัติการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๑๗๕ โรงเรียน ๖๗ จังหวัด - คัดเลือก โรงเรียนตัวอย่าง ภาคละ ๑ โรงเรียน - ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ

๓.๑.๗ วิธีดำเนินการ

๑. ส.ป.ก.ส่วนกลาง ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ
๒. ส.ป.ก.ส่วนกลาง และ ส.ป.ก.จังหวัด สำรวจโรงเรียนที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
๓. ส.ป.ก. จังหวัด ประสานงานร่วมกับโรงเรียนเป้าหมายและชี้แจงแผนงานโครงการ
๔. ส.ป.ก.ส่วนกลาง ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ
๕. ส.ป.ก.ส่วนกลาง จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. จังหวัด
๖. ส.ป.ก.จัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่จำนวน ๖๖ ราย และเกษตรกรนาร่องในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๐ ราย ร่วมกับศูนย์เครือข่าย อพ.สธ.
๗. ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (การฝึกอบรมจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ การสนับสนุนวัสดุจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ พัฒนาคู่มือความรู้ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการเข้าร่วมประชุมวิชาการหรือการจัดนิทรรศการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ) จำนวน ๑๗๕ โรงเรียน
๘. ส.ป.ก.จังหวัดเสนอข้อมูลโรงเรียนต้นแบบให้ ส.ป.ก.ส่วนกลางคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบจำนวน ๔ โรงเรียน
๙. ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือน
๑๐. ส.ป.ก.จังหวัดเก็บรวบรวมข้อมูลความหลากหลายของทรัพยากรกายภาพชีวภาพและวัฒนธรรม
๑๑. ส.ป.ก.ส่วนจังหวัด/ส่วนกลางบันทึกข้อมูล เก็บรวบรวมเพื่อเป็นฐานข้อมูลและมีระบบเชื่อมต่อถึงกันได้
๑๒. ส.ป.ก.จังหวัด เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโครงการตามช่องทางต่าง ๆ
๑๓. ส.ป.ก.ส่วนกลาง ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวม

๓.๑.๘ ตัวชี้วัด

- ๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ
 - โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๗๕ โรงเรียน ได้รับการฝึกอบรม/สนับสนุนวัสดุการเกษตรและการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ตามแนวทาง อพ.สธ.
 - เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.และเกษตรกรนาร่อง ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตร ๖ งานฐานทรัพยากรท้องถิ่นและการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๗๖ ราย
- ๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
 - โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริม สามารถเป็นต้นแบบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน อย่างน้อย ๔ โรงเรียน
 - ร้อยละ ๙๐ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร ๖ งานฐานทรัพยากรท้องถิ่นและการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และผ่านการสอบประเมิน

๓.๑.๙ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

๓.๑.๑๐ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

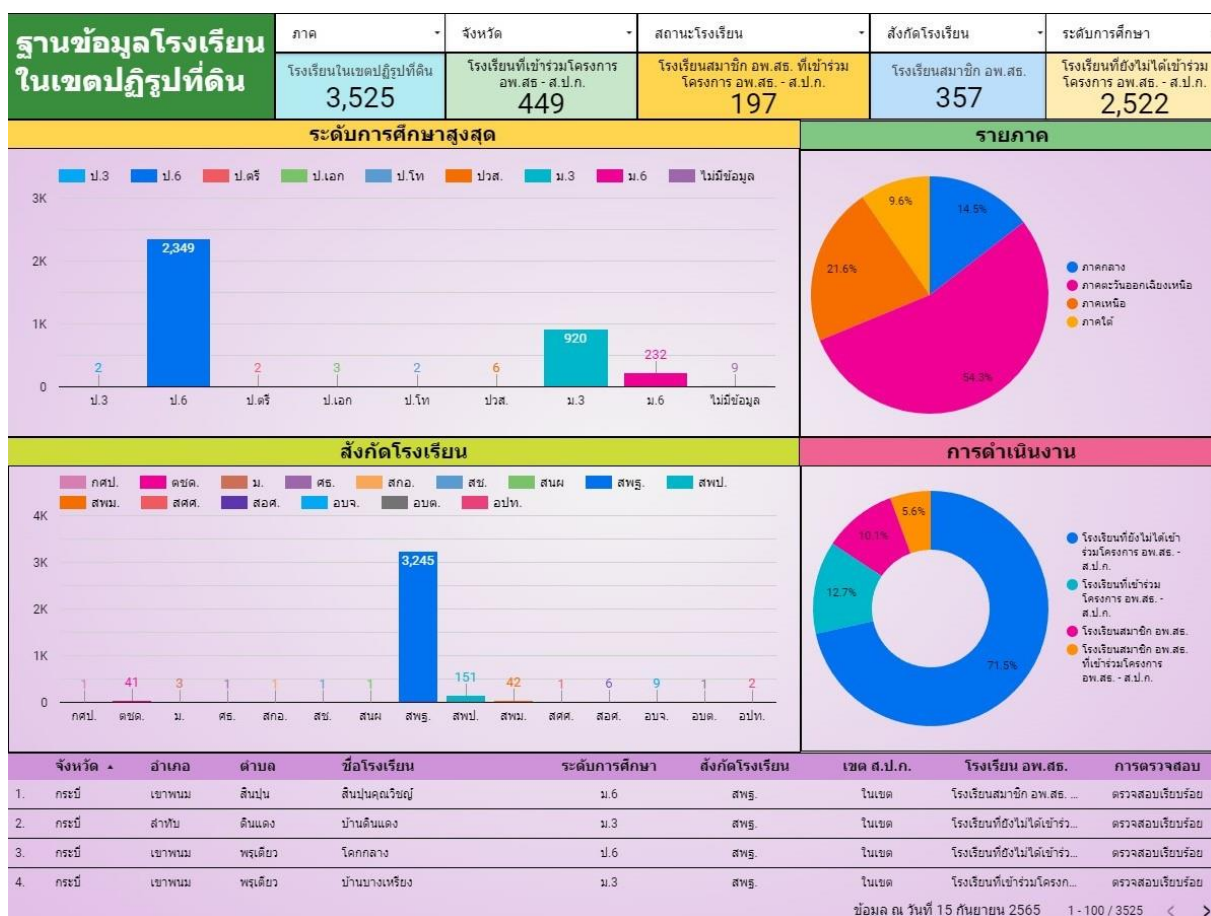
๑. โรงเรียน/เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้ร่วมสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน
๒. เยาวชน/เกษตรกรได้รับการปลูกฝังมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๓. มีแหล่งรวบรวม รักษา และแหล่งศึกษาค้นคว้าด้านพืชพรรณ แก่นักเรียน ครู ชาวบ้านในชุมชน เข้าไปศึกษาเรียนรู้
๔. เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. /เกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ๖ งานฐานทรัพยากรท้องถิ่นและการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการและสามารถนำไปปรับใช้ นำไปสู่การอนุรักษ์ พัฒนาและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
๕. เกิดฐานข้อมูลที่มีระบบเชื่อมต่อถึงกันในด้านฐานข้อมูล อพ.สธ., ฐานข้อมูลโรงเรียนในรูปแบบ Data studio และผลการดำเนินงานในรูปแบบ (Geographic Information System : GIS)

๓.๑.๑๑ แผนปฏิบัติการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)																
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)																
แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566																
ผลผลิต/กิจกรรม	ปริมาณงาน	หน่วยนับ (ราย)	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4			หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
			ต.ค.-65	พ.ย.-65	ธ.ค.-65	ม.ค.-66	ก.พ.-66	มี.ค.-66	เม.ย.-66	พ.ค.-66	มิ.ย.-66	ก.ค.-66	ส.ค.-66	ก.ย.-66	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานบูรณาการ
งบประมาณรวมทั้งสิ้น 3,886,900 บาท	175	โรงเรียน														
แผนงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความเสมอภาคทางสังคม															โครงการ อพ.สธ.	ส.ป.ก.
โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ																หน่วยงานสังกัด กษ
กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ																หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. เตรียมความพร้อมโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ ร่วมกับ ส.ป.ก. จังหวัด	175	โรงเรียน	175													
2. ส.ป.ก. จังหวัดประสานงานร่วมกับโรงเรียนเป้าหมายและชี้แจงแผนงานโครงการ	175	โรงเรียน	175													
3. สนับสนุนกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงาน																
3.1 การจัดทำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน	175	โรงเรียน		175												
3.2 อบรมหลักสูตร 6 งานฐานทรัพยากรท้องถิ่นและการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน				76												
3.3 คัดเลือกและพัฒนาโรงเรียนต้นแบบสวนพฤกษศาสตร์ 4 โรงเรียน									1							
4. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำสวนพฤกษศาสตร์									1							
5. ติดตาม ประเมินผลกิจกรรม																
5.1 จัดทำรายงานผลดำเนินงานและผลการใช้จ่ายเงินประจำเดือน	12	ครั้ง	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
5.2 ติดตามงานโครงการและเก็บข้อมูลโรงเรียน	4	ครั้ง		1				1			1			1		
6. ร่วมจัดงานประชุมวิชาการและนิทรรศการโครงการ อพ.สธ.	1	ครั้ง		รอทางโครงการ อพ.สธ. กำหนดวัน												
7. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ	1	ครั้ง										1				

๓.๒ การจัดทำระบบฐานข้อมูลโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ อพ.สธ.

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยนำข้อมูลโรงเรียนทั้งประเทศมาตรวจสอบกับพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของหน่วยงาน ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าว แบ่งเป็น โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน ๓,๕๒๕ โรงเรียน โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ๔๔๙ โรงเรียน โรงเรียนสมาชิก อพ.สธ. ที่เข้าร่วมโครงการกับ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ๑๙๗ โรงเรียน โรงเรียนสมาชิก อพ.สธ. ๓๕๗ โรงเรียน และโรงเรียนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. ๒,๕๒๒ โรงเรียน รวมถึงสามารถเรียกดูข้อมูลจังหวัด อำเภอ ตำบล รายชื่อโรงเรียน สังกัดโรงเรียน และระดับการศึกษาได้ ทั้งนี้ ส.ป.ก. จะยังพัฒนาฐานข้อมูลดังกล่าว โดยเชื่อมโยงข้อมูลโรงเรียนและทรัพยากรกับกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณากำหนดพื้นที่เป้าหมายที่สอดคล้องกัน และเป็นไปตามแนวทางของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภายใต้แผนแม่บทระยะ ๕ ปีที่เจ็ด (๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙) และเพื่อให้ครอบคลุมโรงเรียนเป้าหมายในเขตปฏิรูปที่ดิน

ภาคผนวก

**โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)**

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

- 1.1 หน่วยงานหลัก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 1.2 หน่วยงานบูรณาการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/ นโยบาย

- 2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- 2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรม
และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- 2.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรและแผนงานงบประมาณปี 2565
- : ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

3. หลักการและเหตุผล

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ซึ่งทรงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณเพื่อรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. มีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้เกิดการรักษาทรัพยากรทั้งในเชิงกายภาพ และชีวภาพ ผ่านการปกปักษ์รักษา สืบค้นเก็บรวบรวมเพื่อปลูกรักษา สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากร และใช้ประโยชน์ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการดำเนินงานโครงการ อพ.สธ. มีความสอดคล้องและสนับสนุนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการรักษา ความมั่นคงของฐานทรัพยากร พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม และลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

โครงการ อพ.สธ. มีการดำเนินงานใน ๓ ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยประกอบไปด้วย ๘ กิจกรรม ภายใต้ ๓ กรอบการดำเนินงาน ทั้งนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขอพระราชทานพระราชนุญาต เข้าร่วมสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชนุญาตให้ ส.ป.ก. เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยดำเนินการในส่วนฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภายใต้กรอบการสร้างความจิตสำนึก กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษ สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร มุ่งเน้นดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินให้มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้รู้จักพรรณไม้ เรียนรู้การใช้ประโยชน์และโทษ เรียนรู้การปลูกและดูแลรักษา และการแปรรูปผลผลิตจากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในท้องถิ่น เป็นกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานฯ รวมไปถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วน อาทิ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จและยั่งยืน โดยในปี ๒๕๖๕ ส.ป.ก. มีแผนการดำเนินงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ๗๒ จังหวัด

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อสนองพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 4.2 เพื่ออนุรักษ์พืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน
- 4.3 เพื่อสำรวจ ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพพื้นฐานองค์ความรู้ทางวิทยาการสู่การอนุรักษ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.4 สนับสนุนโรงเรียนเพื่อปลูกฝังสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน/พิพิธภัณฑ์เกษตรพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น)

5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ร.ตชด.) หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๒๐๓ โรงเรียน

6. พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๗๒ จังหวัด ๒๐๓ โรงเรียน

7. หลักเกณฑ์/ เงื่อนไข

การคัดเลือกพื้นที่ เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน และโรงเรียนที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ

8. วิธีดำเนินการ

- ๘.๑ ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ
- ๘.๒ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๘.๓ จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. จังหวัด
- ๘.๔ ส.ป.ก.จังหวัด สนับสนุนวัสดุการเกษตรและดำเนินการในการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ร่วมกับโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้กระบวนการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๘.๕ ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

9. ตัวชี้วัด

9.1 เสิ้งปริมาณ: โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน 203 โรงเรียน ได้รับสนับสนุนวัสดุการเกษตรและดำเนินการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

9.2 เสิ้งคุณภาพ: ร้อยละ 30 ของโรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมสามารถเป็นต้นแบบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

10. งบประมาณ

5,183,800 บาท

11. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๒.๑ โรงเรียนในเขตปฏิรูปที่ดิน/องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้สนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน

๑๒.๒ เยาวชนได้รับการปลูกฝังมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบเก็บข้อมูลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. - ส.ป.ก. จังหวัด.....
 ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

๑.๑ ชื่อโรงเรียน

๑.๒ ที่อยู่ เลขที่ หมู่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

๑.๓ เปิดสอนในระดับ () อนุบาล - ประถมศึกษา () อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น
 () อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนปลาย () ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น
 () ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนปลาย () มัธยมศึกษา

๑.๔ ครูและบุคลากรทั้งหมด ราย นักเรียนทั้งหมด ราย

๑.๕ พื้นที่ภายในโรงเรียน.....ไร่ งาน ไร่

แบ่งเป็น () อาคารเรียน อาคาร () โรงอาหาร โรง
 () บ้านพักครู หลัง () สนามกีฬา สนาม
 () ลานอเนกประสงค์.....ลาน () แปลงเกษตร แปลง
 () แปลงปลูกสมุนไพร.....แปลง () โรงเพาะเห็ด โรง
 () นาข้าว.....แปลง () โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร.....โรง
 () โรงเรือนปศุสัตว์..... โรง
 () บ่อน้ำสำหรับการเกษตรและปศุสัตว์ บ่อ พื้นที่ต่อบ่อ ตารางเมตร
 () บ่อน้ำเลี้ยงปลา..... บ่อ พื้นที่ต่อบ่อ ตารางเมตร
 () บ่อน้ำเลี้ยงกบ บ่อ พื้นที่ต่อบ่อ ตารางเมตร
 () อื่น ๆ

ส่วนที่ ๒ การดำเนินงาน

๒.๑ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ชื่อ.....นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

โทรศัพท์/E-mail

๒.๒ ครูผู้รับผิดชอบ ชื่อ.....นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

โทรศัพท์/E-mail

๒.๓ ชื่อหลักสูตรที่โรงเรียนเสนอ

๒.๔ กลุ่มเป้าหมาย ๑.....จำนวน.....ราย

๒.....จำนวน.....ราย

๒.๕ วัตถุประสงค์ ๑.....

๒.....

๒.๖ เข้าร่วมโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกับ อพ.สธ. () เข้าร่วมแล้ว ในปี..... () ยังไม่เข้าร่วม

๒.๗ โรงเรียนได้ดำเนินการกิจกรรมตาม ๕ องค์ประกอบ ๓ สารระ อะไรบ้าง (โปรดใส่เครื่องหมายถูกต้องในวงเล็บ)
๕ องค์ประกอบ

() องค์ประกอบที่ ๑ การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้

() ๑.๑ การกำหนดพื้นที่ศึกษา

() ๑.๘ ทำตัวอย่างพรรณไม้

() ๑.๒ การสำรวจพรรณไม้

() ๑.๙ เปรียบเทียบข้อมูลจากที่สรุปและค้นหา

() ๑.๓ ทำและติดป้ายรหัสพรรณไม้

() ๑.๑๐ จัดระบบข้อมูลทะเบียนพรรณไม้

() ๑.๔ สอบถามชื่อและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

() ๑.๑๑ ทำร่างป้ายชื่อพรรณไม้

() ๑.๕ ทำผังแสดงตำแหน่งพรรณไม้

() ๑.๑๒ ตรวจสอบความถูกต้องด้านวิชาการ

() ๑.๖ ศึกษาและบันทึกลักษณะทางพฤกษศาสตร์

() ๑.๑๓ ทำป้ายชื่อพรรณไม้สมบูรณ์

() ๑.๗ บันทึกภาพหรือวาดภาพทางพฤกษศาสตร์

() องค์ประกอบที่ ๒ การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน

() ๒.๑ เรียนรู้ข้อมูลจากผังพรรณไม้เดิมและศึกษาธรรมชาติของพรรณไม้

() ๒.๑.๑ เรียนรู้ข้อมูลจากผังพรรณไม้เดิม

() ๒.๑.๒ เรียนรู้ธรรมชาติพรรณไม้

() ๒.๒ เรียนรู้การสำรวจศึกษา วิเคราะห์สภาพพื้นที่

() ๒.๒.๑ เรียนรู้สำรวจสภาพภูมิประเทศ

() ๒.๒.๒ เรียนรู้สำรวจสภาพภูมิอากาศ

() ๒.๒.๓ เรียนรู้สำรวจมุมมองของพื้นที่ศึกษา

() ๒.๓ พิจารณาคูณ สุนทรียภาพพรรณไม้

() ๒.๓.๑ เรียนรู้ คุณค่า และประโยชน์พรรณไม้

() ๒.๓.๒ เรียนรู้สุนทรียภาพของพรรณไม้

() ๒.๔ กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่

() ๒.๔.๑ เรียนรู้การกำหนดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่

() ๒.๕ กำหนดชนิดไม้ที่ปลูก

() ๒.๕.๑ เรียนรู้การกำหนดชนิดพรรณไม้ที่ปลูก

() ๒.๖ ทำผังภูมิทัศน์

() ๒.๖.๑ เรียนรู้การทำผังภูมิทัศน์

() ๒.๗ จัดหาพรรณไม้และวัสดุปลูก

() ๒.๗.๑ เรียนรู้จัดหาพรรณไม้และวัสดุปลูก

() ๒.๘ การปลูกพรรณไม้เพิ่มเติม

() ๒.๘.๑ เรียนรู้การปลูกพรรณไม้เพิ่มเติม

() ๒.๙ ศึกษาพรรณไม้หลังการปลูก

() ๒.๙.๑ เรียนรู้ บันทึกดูแลรักษา

() ๒.๙.๒ เรียนรู้ บันทึกการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโต

() ๒.๙.๓ เรียนรู้ บันทึกความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

() ๒.๙.๔ เรียนรู้บันทึกคุณ สุนทรียภาพของพรรณไม้

() องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ

() ๓.๑ การศึกษาพรรณไม้ที่สนใจ

() ๓.๑.๑ ศึกษาลักษณะภายนอกของพืช

() ๓.๑.๒ กำหนดเรื่องที่เรียนรู้ในแต่ละส่วนของพืช

() ๓.๑.๓ เรียนรู้แต่ละเรื่องแต่ละส่วนขององค์ประกอบย่อย

() ๓.๑.๔ นำข้อมูลมาเปรียบเทียบความแตกต่างในชนิดเดียวกัน

() องค์ประกอบที่ ๔ การรายงานผลการเรียนรู้

() ๔.๑ รวบรวมผลการเรียนรู้

() ๔.๑.๑ เรียนรู้การรวบรวมผลการเรียนรู้

() ๔.๒ คัดแยกสาระสำคัญและจัดให้เป็นหมวดหมู่

() ๔.๒.๑ เรียนรู้การคัดแยกสาระสำคัญและจัดหมวดหมู่

() ๔.๓ สรุปและเรียบเรียง

() ๔.๓.๑ เรียนรู้การสรุปและเรียบเรียงข้อมูล

() ๔.๔ รูปแบบการเขียนรายงาน

() ๔.๔.๑ เรียนรู้การเขียนรายงานแบบวิชาการ

() ๔.๔.๒ เรียนรู้การเขียนรายงานแบบบูรณาการ

() ๔.๕ กำหนดรูปแบบการเขียนรายงาน

() ๔.๕.๑ เรียนรู้การกำหนดรูปแบบการเขียนรายงาน

- () ๔.๖ เรียนรู้วิธีการรายงานผล
 - () ๔.๖.๑ เรียนรู้รูปแบบและวิธีการรายงานแบบเอกสาร
 - () ๔.๖.๒ เรียนรู้รูปแบบและวิธีการรายงานแบบบรรยาย
 - () ๔.๖.๓ เรียนรู้รูปแบบและวิธีการรายงานแบบศิลปะ
 - () ๔.๖.๔ เรียนรู้รูปแบบและวิธีการรายงานแบบนิทรรศการ
- () ๔.๗ กำหนดวิธีการรายงานผล
 - () ๔.๗.๑ เรียนรู้กำหนดวิธีการรายงานผล
- () องค์ประกอบที่ ๕ การนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา
 - () ๕.๑ นำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบูรณาการสู่การเรียนการสอน
 - () ๕.๑.๑ เรียนรู้การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑
 - () ๕.๑.๒ เรียนรู้การเขียนผังมโนทัศน์ บูรณาการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
 - () ๕.๑.๓ เรียนรู้การเขียนแผนบูรณาการสู่การเรียนการสอน
 - () ๕.๒ เผยแพร่องค์ความรู้
 - () ๕.๒.๑ เรียนรู้วิธีการเผยแพร่องค์ความรู้(นำผลการเรียนรู้จากองค์ที่ ๔ มาเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ)
 - () ๕.๓ จัดสร้างแหล่งเรียนรู้
 - () ๕.๓.๑ เรียนรู้วิธีการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้
 - () ๕.๔ การใช้การดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - () ๕.๔.๑ เรียนรู้การใช้แหล่งเรียนรู้
 - () ๕.๔.๒ เรียนรู้การดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้
 - () ๕.๔.๓ เรียนรู้พัฒนาแหล่งเรียนรู้

๓ สารระ

() สารที่ ๑ ธรรมชาติแห่งชีวิต

() ๑.๑ การเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ธรรมชาติ

() ๑.๑.๑ ความน่าสนใจในส่วนประกอบต่างๆของพืช

() ๑.๑.๒ การฝึกวิเคราะห์

() ๑.๒ การเรียนรู้ด้านรูปลักษณ์

() ๑.๒.๑ การเรียนรู้ด้านรูปลักษณ์ (ชีววิทยา) ของชีวภาพ

() ๑.๒.๒ การเรียนรู้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงด้านรูปลักษณ์

() ๑.๒.๓ การเปรียบเทียบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของชีวภาพกับชีวิตคน

() ๑.๒.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพืช

() ๑.๒.๕ การนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

() ๑.๓ การเรียนรู้ด้านคุณสมบัติ

() ๑.๓.๑ การเรียนรู้ด้านคุณสมบัติ (ชีววิทยา) ของชีวภาพ

() ๑.๓.๒ การเรียนรู้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงด้านคุณสมบัติ

() ๑.๓.๓ การเปรียบเทียบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของชีวภาพกับชีวิตคน

() ๑.๓.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพืช

() ๑.๓.๕ การนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

() ๑.๔ การเรียนรู้ด้านพฤติกรรม

() ๑.๔.๑ การเรียนรู้ด้านพฤติกรรม (ชีววิทยา) ของชีวภาพ

() ๑.๔.๒ การเรียนรู้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม

() ๑.๔.๓ การเปรียบเทียบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของชีวภาพกับชีวิตคน

() ๑.๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพืช

() ๑.๔.๕ การนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

() สารที่ ๒ สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยวการเชื่อมโยง

() ๒.๑ รวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ตามธรรมชาติแห่งชีวิต

() ๒.๑.๑ เรียนรู้การรวบรวมองค์ความรู้

() ๒.๒ เรียนรู้ธรรมชาติของปัจจัยหลักชีวภาพอื่นที่มีเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก

() ๒.๒.๑ เรียนรู้ความเกี่ยวพันของปัจจัยชีวภาพ

() ๒.๒.๒ เรียนรู้การกำหนดเรื่องที่จะเรียนรู้

() ๒.๒.๓ เรียนรู้ธรรมชาติของปัจจัยชีวภาพ

() ๒.๓ เรียนรู้ธรรมชาติของปัจจัยกายภาพ (ดิน น้ำ แสง อากาศ)

() ๒.๓.๑ เรียนรู้ความเกี่ยวพันของปัจจัยกายภาพ

() ๒.๓.๒ เรียนรู้การกำหนดเรื่องที่จะเรียนรู้

() ๒.๓.๓ เรียนรู้ธรรมชาติของปัจจัยกายภาพ

() ๒.๔ เรียนรู้ธรรมชาติของปัจจัยอื่นๆ (วัสดุ อุปกรณ์ อาคารและสถานที่)

() ๒.๔.๑ เรียนรู้ความเกี่ยวพันของปัจจัยอื่นๆ

() ๒.๔.๒ เรียนรู้การกำหนดเรื่องที่จะเรียนรู้

() ๒.๔.๓ เรียนรู้ธรรมชาติของปัจจัยอื่น ๆ

() ๒.๕ เรียนรู้ธรรมชาติของความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัย

() ๒.๕.๑ เรียนรู้ วิเคราะห์ความสัมพันธ์

() ๒.๕.๒ เรียนรู้ วิเคราะห์ความผูกพัน

() ๒.๕.๓ เรียนรู้ วิเคราะห์ดุลยภาพ ความสมดุล

() ๒.๖ สรุปความสัมพันธ์ ความผูกพัน และดุลยภาพ

() ๒.๖.๑ เรียนรู้การเขียนสรุปความสัมพันธ์ ความผูกพัน และดุลยภาพ

() สารที่ ๓ ประโยชน์แท้แก่มหาชน

() ๓.๑ วิเคราะห์ศักยภาพของปัจจัยศึกษา

() ๓.๑.๑ เรียนรู้ตัวอย่างวิเคราะห์ศักยภาพของรูปลักษณ์ (สี รูปร่าง ผิว)

() ๓.๑.๒ เรียนรู้การพิจารณาศักยภาพด้านรูปลักษณ์

() ๓.๑.๓ เรียนรู้การจินตนาการศักยภาพด้านคุณสมบัติ

() ๓.๑.๔ เรียนรู้การวิเคราะห์ศักยภาพด้านพฤติกรรม

() ๓.๒ จินตนาการเห็นคุณค่าของศักยภาพของปัจจัยศึกษา

() ๓.๒.๑ เรียนรู้จินตนาการ เห็นคุณค่าของศักยภาพปัจจัยศึกษา

() ๓.๓ สรรสร้างวิธีการ

() ๓.๓.๑ เรียนรู้การสรรสร้างแนวคิด แนวทางและวิธีการ

() ๓.๔ สรุปผลการเรียนรู้ประโยชน์แท้แก่มหาชน

() ๓.๔.๑ เรียนรู้การสรุปผลการเรียนรู้ ประโยชน์แท้แก่มหาชน

๒.๘ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น

๒.๘.๑ งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ชื่อโรงเรียน.....

ชื่อหลักสูตร.....

องค์ประกอบที่ ๑ การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้เพื่อให้รู้ประโยชน์ของพรรณไม้ (เช่น กำหนดพื้นที่ศึกษา การสำรวจพันธุ์ไม้ ทำและติดป้ายรหัสประจำต้นไม้ ศึกษาชื่อข้อมูลพรรณไม้ ทำผังแสดงตำแหน่งพรรณไม้ บันทึกลักษณะทางพฤกษศาสตร์ บันทึกภาพหรือวาดภาพพฤกษศาสตร์ การทำทะเบียนพันธุ์ไม้ ทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง/ดอง/เฉพาะส่วน จำแนกชนิดประเภทพรรณไม้ เปรียบเทียบข้อมูลพรรณไม้ จัดระบบข้อมูลทะเบียนพรรณไม้ ทำป้ายชื่อพรรณไม้ชั่วคราว ตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้ที่สมบูรณ์)

(**แนวคำตอบ** : ดำเนินกิจกรรมจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้ในโรงเรียน และป่าชุมชน ป่าดอนปู่ตา ๒๐ ป้าย จำนวน ๒๐ ชนิด ๕๐ ต้น ได้แก่ มะม่วง นนทรี ตะแบก จามจุรี จากนั้นบันทึกลักษณะทางพฤกษศาสตร์ บันทึกภาพ และวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง และตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์)

แสดงพิกัดตำแหน่งพรรณไม้ (GIS) X :Y:

.....

.....

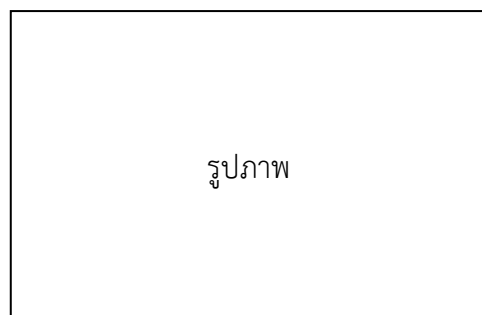
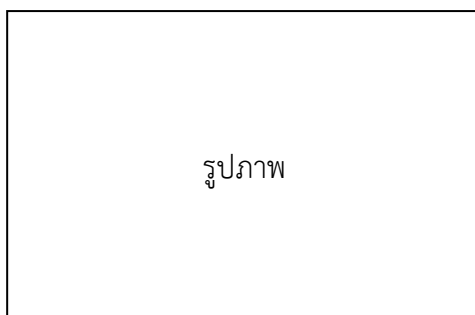
.....

.....

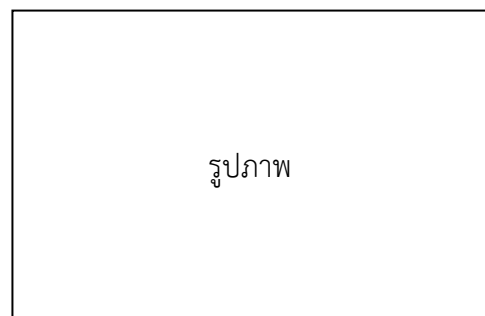
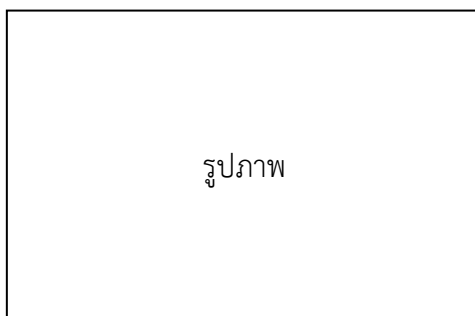
.....

.....

.....

ภาพที่ ๑ รายละเอียดกิจกรรม

ภาพที่ ๒ รายละเอียดกิจกรรม

องค์ประกอบที่ ๒ การรวบรวมพรรณไม้เข้ามาปลูกในโรงเรียน เพื่อให้เห็นคุณค่า รู้ค่าของพืชพรรณ (เรียนรู้พืชพรรณ สำนวศึกษาวิเคราะห์สภาพพื้นที่ กำหนดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ กำหนดชนิดพรรณไม้ที่จะปลูก ทำผังภูมิทัศน์ จัดหาพรรณไม้/วัสดุปลูก การเพาะกล้า การปลูก และดูแลรักษา ศึกษาคุณค่าของพรรณไม้ที่ปลูก และออกแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลง)

(**แนวคำตอบ :** สำนวศึกษาพรรณไม้ในป่าชุมชน ป่าดอนปู่ตา โดยวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างน้อย ๑ คน ได้แก่ นายสิทธิพล คำปาทุ และปลูกต้นไม้ในโรงเรียน จำนวน ๒๐ ต้น ได้แก่ ไพล ขมิ้น และมะกรูด โดยไพลมี ประโยชน์และสรรพคุณคือ ช่วยขับโลหิต และกระจายเลือดเสีย แก้อาเจียน แก้ปวดฟัน ขมิ้นมีสรรพคุณคือ มีสารต่อต้านอนุมูลอิสระซึ่งช่วยในการชะลอวัย และชะลอการเกิดริ้วรอย เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ ร่างกาย ช่วยรักษาโรคความดันโลหิตสูง ส่วนมะกรูดมีน้ำมันหอมระเหยช่วยผ่อนคลายความเครียด เป็นยาบำรุง หัวใจ และช่วยขับลม ซึ่งได้แบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับการรดน้ำต้นไม้และกำจัดวัชพืช ประจำวันเป็น ๕ กลุ่ม รวมถึง การบันทึกการเจริญเติบโตของต้นไพล ขมิ้น และมะกรูด)

แสดงพิกัดตำแหน่งพรรณไม้ (GIS) X :Y:

.....

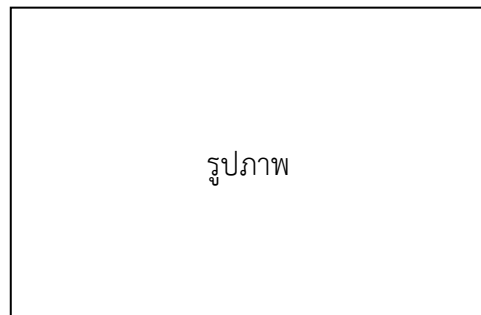
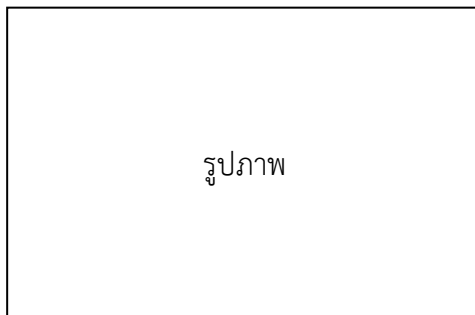
.....

.....

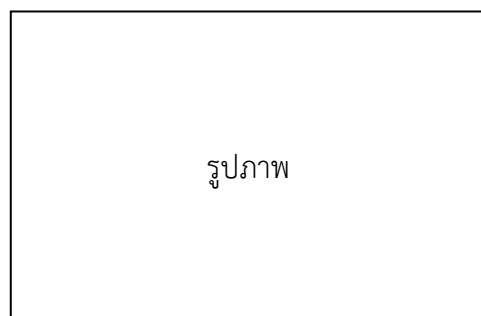
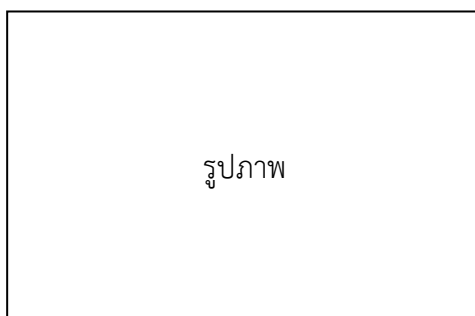
.....

.....

.....

ภาพที่ ๑ รายละเอียดกิจกรรม

ภาพที่ ๒ รายละเอียดกิจกรรม

องค์ประกอบที่ ๓ การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ ของพืชพรรณไม้ในโรงเรียน รู้วิธีการวิเคราะห์เบื้องต้น วิธีการจำแนก รู้ความหลากหลาย (ศึกษาด้านรูปลักษณ์ วิเคราะห์ จำแนก รูปลักษณ์ภายนอก/ภายในของพืชแต่ละชนิดแต่ละส่วน กำหนดเรื่องที่จะเรียนรู้ในแต่ละส่วนของแต่ละองค์ประกอบพืชพรรณ นำข้อมูลมาเปรียบเทียบ สรุปผลการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องที่ศึกษา)

(**แนวคำตอบ** : นักเรียนศึกษาข้อมูลพืชพรรณในโรงเรียน พบต้นจามจุรีหรือต้นก้ามปู จำนวน ๕ ต้น มีความสูงประมาณ ๑๕ – ๒๕ เมตร มีความกว้างทรงพุ่มประมาณ ๒๐ – ๒๕ เมตร เริ่มแตกกิ่งที่ความสูงประมาณ ๓ - ๕ เมตร เปลือกลำต้นมีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม หลุดลอกเป็นแผ่น ใบมีลักษณะเป็นใบประกอบแบบขนนกเรียงตรงข้ามกัน โคนใบแหลม ปลายใบมน ใบอ่อนมีสีเขียวอ่อน ใบแก่มีสีเขียวเข้ม ดอกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ออกเป็นช่อบริเวณปลายกิ่ง มีก้านช่อดอกยาว กลีบดอกสั้นเล็ก สีเหลือง เมื่อดอกบานจะเห็นเกสรเพศผู้เป็นเส้นยาว โคนเกสรเพศผู้สีขาว ปลายเกสรเพศผู้สีชมพู ผลมีลักษณะเป็นฝัก รูปทรงแบนยาว ฝักอ่อนมีสีเขียว ฝักแก่มีสีน้ำตาลจนถึงดำ ฝักแก่อ้างประมาณ ๓ - ๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๐ - ๑๕ เซนติเมตร ขอบฝักเป็นแนวตรงเสมอกัน และมีเส้นสีเหลืองตามขอบ ร่องฝักนูนบริเวณที่มีเมล็ด โดยโรงเรียนได้นำต้นจามจุรีทั้ง ๕ ต้น มาปลูกในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๐ ซึ่งได้แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่มเพื่อบันทึกลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นจามจุรี วาดภาพทางพฤกษศาสตร์ และลงรายละเอียดของส่วนประกอบต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมถึงบันทึกสรรพคุณ และประโยชน์ของต้นจามจุรี)

แสดงพิกัดตำแหน่งพรรณไม้ (GIS) X :Y:

.....

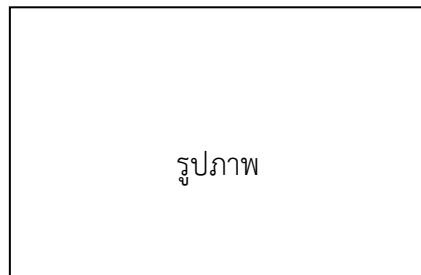
.....

.....

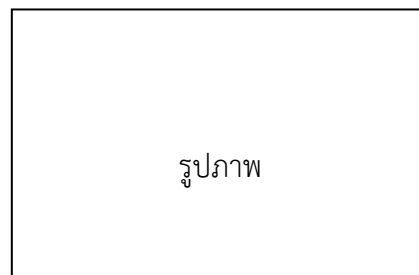
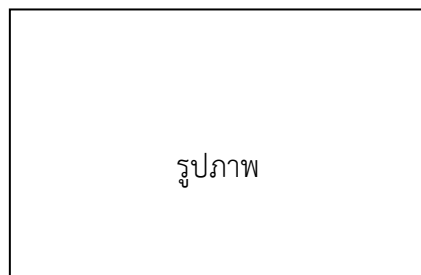
.....

.....

.....

ภาพที่ ๑ รายละเอียดกิจกรรม

ภาพที่ ๒ รายละเอียดกิจกรรม

องค์ประกอบที่ ๔ การรายงานการเรียนรู้ รวบรวมผลการเรียนรู้ จัดทำระเบียบข้อมูลสาระแต่ละด้าน เรียนรู้รูปแบบการเขียนรายงาน วิธีการรายงานผลในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสื่อผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (รวบรวมผลการเรียนรู้คัดแยกและจัดเป็นหมวดหมู่ เขียนรายงานแบบวิชาการ แบบบูรณาการ เรียนรู้วิธีการรายงานผล เอกสาร เช่น หนังสือ แผ่นพับ/ บรรยาย เช่น เล่านิทาน อภิปราย สัมมนา/การแสดงศิลปะพื้นบ้าน ละคร ร้องเพลง ภาพวาดทางพฤกษศาสตร์/ นิทรรศการ)

(แนวคำตอบ : นักเรียนนำข้อมูลลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นจามจุรีมาเขียนบรรยายลงในกระดาษ และให้ตัวแทนกลุ่มออกมาแสดงประกอบท่าทางให้น่าสนใจ โดยมีเนื้อหาของลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ความสูง ทรงพุ่ม การใช้ประโยชน์และสรรพคุณ จากนั้นให้นักเรียนทั้งหมดคัดเลือกการแสดงของกลุ่มที่มีความถูกต้องทางวิชาการ และมีความชื่นชอบมากที่สุด ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รางวัลที่แตกต่างกันไป)

แสดงพิกัดตำแหน่งพรรณไม้ (GIS) X :Y:

.....

.....

.....

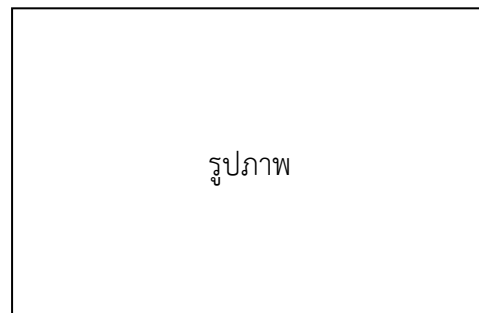
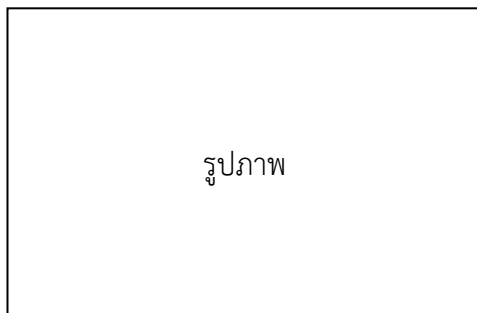
.....

.....

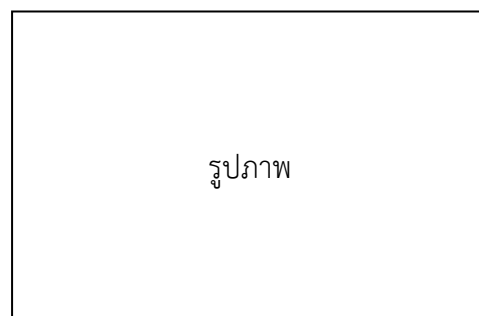
.....

.....

.....

ภาพที่ ๑ รายละเอียดกิจกรรม

ภาพที่ ๒ รายละเอียดกิจกรรม

องค์ประกอบที่ ๕ การนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา (การใช้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ /วิธีการเผยแพร่องค์ความรู้ เช่น การบรรยาย เสวนา สัมมนาอภิปราย การจัดแสดงนิทรรศการ/ การจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน พิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่องตามศักยภาพ/ การใช้ การดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ การนำไปขยายพันธุ์ ปลูกเลี้ยงจำหน่ายเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่โรงเรียน)

(แนวคำตอบ : นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำบอร์ดนิทรรศการเกี่ยวกับต้นไม้ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กลุ่มละ ๒ ต้น โดยมีเนื้อหาของลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ความสูง ทรงพุ่ม การใช้ประโยชน์และสรรพคุณ จัดแสดงที่บอร์ดกิจกรรมของโรงเรียน นอกจากนี้ กลุ่มที่ได้รางวัลชนะเลิศจากการแสดงประกอบท่าทางยังได้ขึ้นไปแสดงประกอบท่าทางหน้าเสาธงให้กับนักเรียนและครูท่านอื่นได้รับชมอีกด้วย)

แสดงพิกัดตำแหน่งพรรณไม้ (GIS) X :Y:

.....

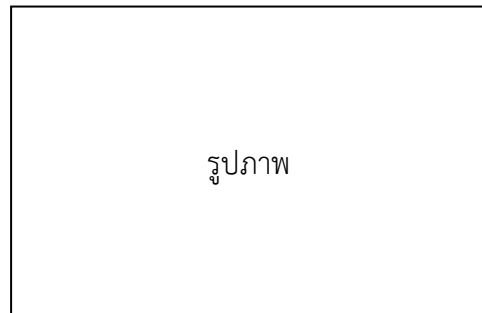
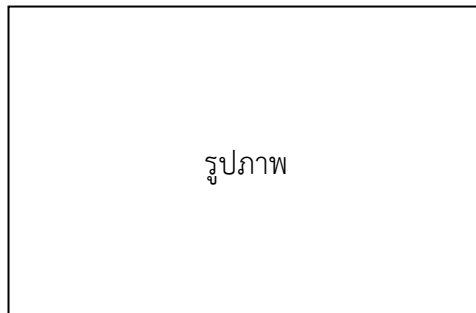
.....

.....

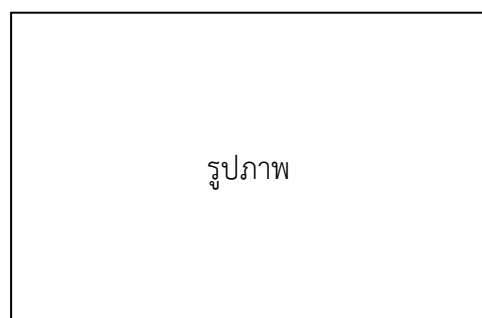
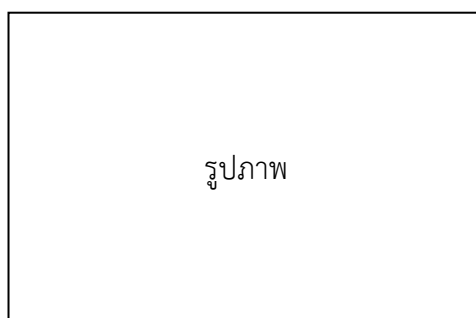
.....

.....

.....

ภาพที่ ๑ รายละเอียดกิจกรรม

ภาพที่ ๒ รายละเอียดกิจกรรม

ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

๒.๘.๒ การสำรวจทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ

รหัสชีวภาพอื่น	ชื่อพื้นเมือง (ชื่อที่ท้องถิ่น นั้นเรียก)	ประเภท (เห็ด รา สาหร่าย ไลเคน หรืออื่น ๆ)	ลักษณะเด่น (สี ขนาด ความ หนาแน่น รูปทรง หรืออื่น ๆ)	ข้อมูลภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ

หมายเหตุ*

๑) รหัสชีวภาพ หมายถึง การระบุรหัสชีวภาพที่พบในชุมชน โดยมีตัวเลข ๔ ชุด

ตัวอย่าง ๘-๑๒๓๔๕๖๗-๐๔-๐๐๑/๔

๘ คือ รหัสกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร
 ๑๒๓๔๕๖๗ คือ รหัสหมายเลขของครุภัณฑ์หรือส่วนท้องถิ่น
 ๐๔ คือ รหัสหมู่บ้าน
 ๐๐๑ คือ รหัสชนิดชีวภาพ
 /๔ คือ จำนวนของรหัสชีวภาพที่พบ

๒) ชื่อพื้นเมือง หมายถึง ชื่อที่บุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ เรียกชีวภาพที่พบ อาจมีชื่อเดียวหรือหลายชื่อก็ได้

๓) ประเภท หมายถึง ลักษณะของชีวภาพที่สังเกตได้ อาทิ เห็ด รา สาหร่าย ไลเคน หรืออื่น ๆ

๔) ลักษณะเด่น หมายถึง ความแตกต่างหรือลักษณะที่โดดเด่นของชีวภาพนั้น ๆ ที่แตกต่างจากชีวภาพอื่น

๕) ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลภูมิปัญญาเพื่อการดำรงชีพ อาทิ ข้อมูลด้านการแปรรูปเป็นอาหาร
 วิธีการปรุง หรือการนำมาทำเป็นยารักษาโรค

๖) บริเวณที่พบ หมายถึง สถานที่ที่พบชีวภาพชนิดนั้น ๆ อาจใส่เป็นบริเวณในโรงเรียน หรือชื่อหมู่บ้าน ตำบล
 อำเภอ และจังหวัด

ตัวอย่างการสำรวจทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ

รหัสชีวภาพอื่น	ชื่อพื้นเมือง (ชื่อที่ท้องถิ่น นั้นเรียก)	ประเภท (เห็ด รา สาหร่าย ไล เคน หรืออื่น ๆ)	ลักษณะเด่น (สี ขนาด ความหนาแน่น รูปทรง หรือ อื่น ๆ)	ข้อมูลภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
๘-๑๒๓๔๕๖๗- ๐๔-๐๐๑/๔	เห็ดโคนเล็ก เห็ดโคนหมู	เห็ด	ทุกส่วนมีสีขาว	ทุกส่วนเป็น อาหาร มีรส หวาน	ป่าชุมชนหลัง อาคารเรียน ๒	

๒.๘.๓ การสำรวจภูมิปัญญาในชุมชน

รหัสภูมิปัญญา	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นของภูมิปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ

หมายเหตุ*

๑) รหัสภูมิปัญญา หมายถึง การระบุรหัสชีวภาพที่พบในชุมชน โดยมีตัวเลข ๔ ชุด

ตัวอย่าง ๘-๑๒๓๔๕๖๗-๐๒-๐๐๔

๘ คือ รหัสกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

๑๒๓๔๕๖๗ คือ รหัสหมายเลขของโครงการปกครองส่วนท้องถิ่น

๐๒ คือ รหัสหมู่บ้าน

๐๐๔ คือ รหัสภูมิปัญญา

๒) ชื่อภูมิปัญญา หมายถึง ชื่อเรียกภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่น อาจมีชื่อเดียวหรือหลายชื่อก็ได้

๓) สาขา หมายถึง ประเภทของภูมิปัญญา แบ่งได้ ๑๐ สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม สาขาแพทย์แผนไทย สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาสวัสดิการ สาขาศิลปกรรม สาขาการจัดการองค์กร สาขาภาษาและวรรณกรรม และสาขาศาสนาและประเพณี

๔) เจ้าของภูมิปัญญา หมายถึง เจ้าของภูมิปัญญา ผู้สร้างสรรค์ภูมิปัญญา หรือแม้แต่ผู้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา

๕) จุดเด่นภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ลักษณะเด่นของภูมิปัญญานั้นและสามารถจำแนกสาขาของภูมิปัญญาได้

๖) ข้อมูลภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ โดยผ่านการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดภูมิปัญญา

๗) บริเวณที่พบ หมายถึง สถานที่ที่พบภูมิปัญญานั้น ๆ อาจใส่เป็นบริเวณในโรงเรียน หรือชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

ตัวอย่างการสำรวจภูมิปัญญาในชุมชน

รหัสภูมิปัญญา	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นของภูมิปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
๘-๑๒๓๔๕๖๗-๐๒-๐๐๔	หมองู	แพทย์แผนไทย	นายสง่า จุฬารมย์	ใช้เข็มสักตามง่ามมือง่ามเท้า ใช้เวลารักษา ๕ นาที	ใช้สมุนไพรในการรักษาโดยการใช้น้ำสมุนไพรทาด้วยสมุนไพร	๑๔ หมู่ ๓ ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	

๒.๘.๔ การจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน

ชื่อโรงเรียน.....

ชื่อหลักสูตร.....

สถานที่จัดกิจกรรม.....

วัน/เดือน/ปี ที่จัดกิจกรรม.....

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....

.....

เนื้อหาของกิจกรรม.....

.....

.....

.....

ผลการดำเนินกิจกรรม/ผลที่ได้รับ.....

.....

.....

.....

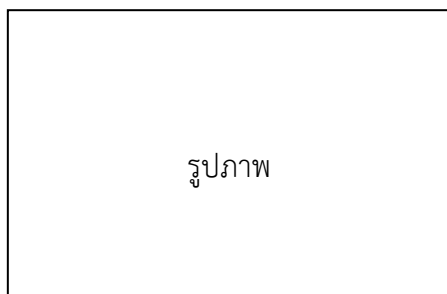
.....

ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ.....

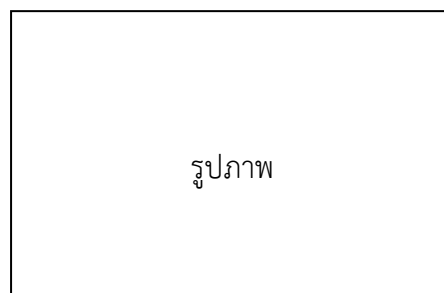
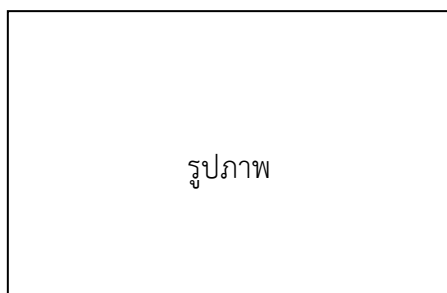
.....

.....

.....

ภาพที่ ๑ รายละเอียดกิจกรรม

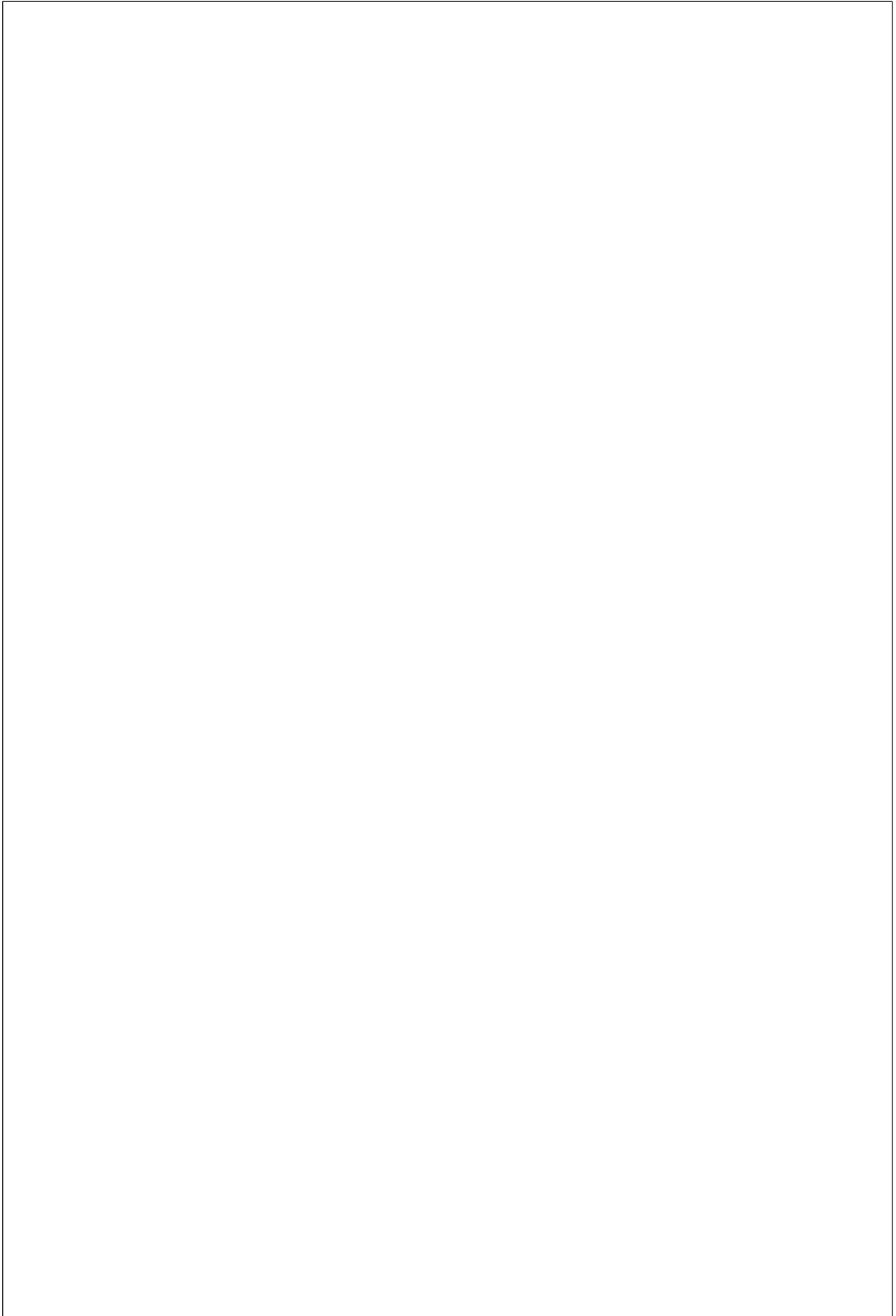

ภาพที่ ๒ รายละเอียดกิจกรรม

หมายเหตุ*

การจัดฝึกอบรมที่โรงเรียนหรือการพานักเรียนไปฝึกอบรมอีกโรงเรียนหนึ่ง ให้รายงานผลการฝึกอบรม
ในแบบรายงานข้อ ๒.๘.๑ ๒.๘.๒ และ ๒.๘.๓ โดยไม่ต้องรายงานในข้อ ๒.๘.๔

ส่วนที่ ๔ ผังแสดงพื้นที่โรงเรียนพร้อมระบุตำแหน่งพรรณไม้ แปลงเกษตร แปลงสมุนไพร บ่อปลาสัตว์ และอื่น ๆ

แบบสอบถามการติดตามและประเมินผลโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕
จังหวัด.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลนักเรียนที่เข้ารับการโครงการ

๑.๑ ชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ☐ ด.ช. ☐ ด.ญ. ☐ นาย ☐ นางสาว

ชื่อ..... นามสกุล.....

๑.๒ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

๑.๓ อายุ ปี

๑.๔ โรงเรียน.....

๑.๕ การศึกษาอยู่ในระดับ () อนุบาล () ประถม () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษาตอนปลาย

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลหลังอบรม

๒.๑ ชื่อหลักสูตรที่อบรม ๑.

๒.

๒.๒ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

รายละเอียด	มี ความรู้	ไม่มี ความรู้
1. การจัดทำป้ายพรรณไม้		
2. การสำรวจพรรณไม้		
3. ลักษณะของพรรณพืชชนิดต่าง ๆ		
4. การทำตัวอย่างพรรณไม้ เช่น พรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง พรรณไม้ เฉพาะส่วน เป็นต้น		
5. บันทึกลักษณะพรรณไม้ตามใบงาน		
6. เรียนรู้วิธีการปลูกและดูแลรักษาพรรณไม้		
7. เรียนรู้วิธีการคัดแยกและจัดหมวดหมู่พรรณไม้		
8. รู้วิธีการนำพืชไปใช้ประโยชน์		
9. เรียนรู้วิธีการเผยแพร่องค์ความรู้		
10. เรียนรู้การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติ		

๒.๓ ข้อเสนอแนะในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

.....

.....

.....

คณะผู้จัดทำ

โดย

นางสาวสุนิสา	เอกธิการ	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพระราชดำริ และโครงการพิเศษ
นางปาริชาติ	แก้วนิล	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
นางสาวจิราพร	มีแสงเงิน	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
นายชนานนท์	ไพบุลย์วรชาติ	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

